

MECSEKI BÁNYÁSZ

A Mecseki Szénbányák dolgozóinak lapja

XXVIII. évfolyam. 10. szám

1990. június 3.

Ára: 4.60 Ft.

Az MDF koncepciója az energetikáról

A kormányzópárt még a választások előtt kidolgozta energiapolitikai koncepcióját, amelyet most kivonatosan közlünk.

(7-10-11-12-13 oldal)

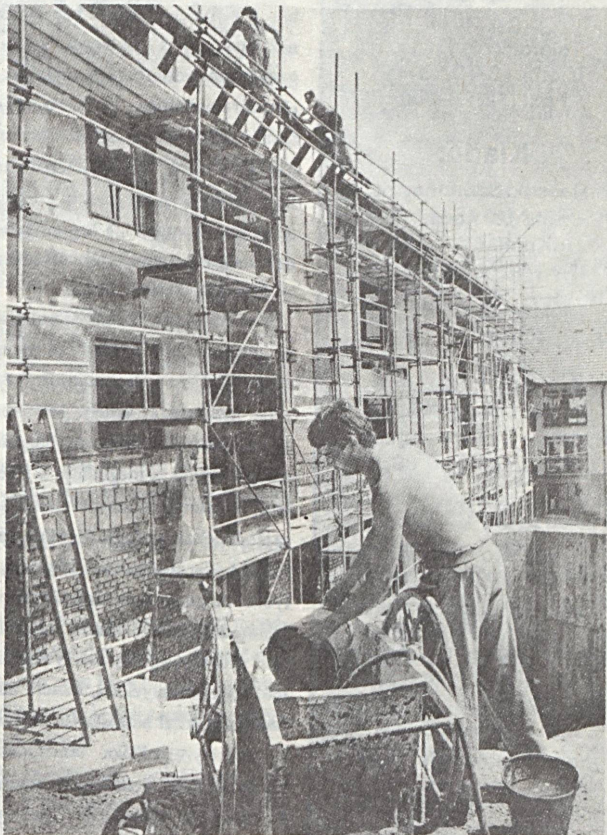
Komlói csalót keres a rendőrség

Munkahelyéről elbocsátották, a kft. bélyegzőit, nyomtatványait nem adta le, azokat felhasználva követi el jelenleg is csalásait.
(15. oldal)

Régi hajó – új berendezkedéssel

A Mecsekben a munka- és tudásfelhasználásban az elmúlt évtizedekben eltűnt a kollektív szakmai tapasztalat és az abból születő integratív bányászati szemlélet. A változtatás lehetőséget nyújt olymértvű átalakításra, amelyben megvalósítható a mélyreható, mindenkit közvetlenül érintő rendszerváltozás.

(2-9. oldal)

Átalakulóban az Építési Üzem

A Mecseki Szénbányák legkisebb üzeme hamarosan a vállalat legnagyobb korlátolt felelősségű társaságává alakul át. Nemigen akarnak ők nagyot markolni, szerényen csak annyit mondanak: tisztességes nyereséget kívánnak elérni. Számukra csak az a legfontosabb, hogy az üzem 250 dolgozójának munkalehetőséget biztosítsanak. Megrendelésük jelenleg még van, a Mecseki Szénbányáktól is biztatást kaptak, hogy az építési munkákat továbbra is velük fogják végeztetni. (13. oldal)

MECSEKI BÁNYÁSZ

a Mecseki
Szénbányák
dolgozóinak lapja

Felelős szerkesztő:

Békéssy Gábor
Szerkesztőség:
7629 Pécs,

Dobó I. u. 89
Telefon: (72) 11-337
üzemi: 13-40, 13-41
Fax: (72) 25-800

Kiadó:

Mecseki Szénbányák
7629 Pécs
Komját A. u. 5.

Felelős kiadó:

Mester József
főmunkatárs

Készült a CARBOCOMP
Számítástechnikai és
Nyomda Kft nyomdájában
Pécs, Dobó I. u. 89.

Felelős vezető:

Pető Attila

Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a Mecseki
Szénbányák Üzemében, a
bérügy osztályokon
Példányonkénti eladási ár:
4,60 Ft.

Évi előfizetési díja: 120 Ft.

Index: 25917
Engedélyszám:
III. ÖLV/13/BA/1987
ISN 0134-0856

Hirdetési díjak:

apróhirdetés azvanként
7 forint;
keretes hirdetés hasábmilliméteren-
ként 10 forint;
gyászjelentés soronként 40 forint,
közleméseknek 100 forint;
elvezetési tárgyak azvanként
10 forint

Régi hajó – új beren- dezkedéssel

Az állami tulajdonú szénbányáknál a politikai célokat és nem a szakmai követelményeket érvényesítő személyzeti politikai felülről és a vállalatok belső személyzetpolitikája alulról segített abban, hogy a bányavállalatok abban a kényelmes helyzetben élhessenek, amelyben a résztvevők érdeke és gyakorlata a döntési folyamat(ok), az elvont racionalitás – ún. szakértői véleményekkel alátámasztott – látszatát nyerve, a bánya diszfunkcionális működése mögül ne tűnjenek ki a politikai rendszer körvonalai, a hosszútávú érdekeltség és az egyedi beavatkozás helyi és országos lobbiformái.

A szabályozási és alkudszungelben az országos párt széthullása nyomán megerősödött a technokrata-vezetés azon gyakorlata, amely jelentősebb teljesítménynövelés ígérete, vagy megtartása nélkül is megtalálja a jövedelem- és szervezetátcsoportosítás azon saját érdekeit szolgáló formáit, vállalataik feldarabolását anélkül, hogy helyüket megingottnak tartanák. A pártállam szelleméből fakadó „nagyvállalati” érdekképviselet, amely nem szakmai teljesítményekkel, hanem állami határozatokkal biztosította helyzetét, a személyzetpolitika támogatásával olyan helyzetet hozott létre, amelyben a „mindenki tulajdonos” ideológiája és az állami paternalizmus kuszált érdekviszonyai zavarják a tényleges érdekkifejezést.

Ezen érdekek nyíltá tételének hiánya egyik oka annak, hogy akiknek pozíciói, információi, érdekvérvényesítési lehetőségei (esetleg szakértelme) lehetővé tette volna az időbeni válaszokat a nehezülő helyzetre, csökkenteni azok

súlyát, azoknak nincs szüksége erre, akik viszont felismerték a változtatás szükségességét, meg azoknak, akiknek a változás szükséges lett volna, gyenge pozícióval rendelkeztek és eszközeik is hiányoztak. Az üzemmegközelítésként működő bányavállalatok vezetése a felszabadulás óta a tőkeérték gyarapítása, vagy az optimálisabb működésműködtetés kötelezettsége nélkül élt a vállalati vagyonnal és gazdálkodott annak anyagi és emberi erőforrásaival.

A statikus hatalmi struktúra azonban végtére is – számos előrejelzés elutasítása mellett – csak a jelen krízisen keresztül képes a megújulásra. Ebben a kényszerkörülmények, mint a csőd-eljárás (bár a magunk részéről jelentősebbnek tartjuk a Minisztertanács egy másik, a tulajdonosi jogon alapuló döntését) gyorsító hatású és szemléletváltásra is készítő. Ismeretesek az IpM és az ÁBMH válságkezelési elemzései és a külföldi társulásokban folyó, az embereket közvetlenül érintő folyamatok.

A Mecseki Szénbányák átalakulásában is lényegi elem a munkaügyi-személyzeti-szociális oldal súlyának megjelenítése, hogy a „gazdátlan” köztulajdon helyett markánsan érvényesüljenek a munkavállalói, az üzemeltetési és tulajdonosi funkciók, a beszámítási elv a közreműködők egyéni és csoport-érdekei figyelembevételével. Ebben a személyzeti munka bizonyára kellő alapaossággal járt el, alternatív szakembereket ajánlva és válságmenedzselési paletta közreadásával segítve a megoldásra váró, vagy ebben működő érin-

(Folytatás az 9. oldalon)

ÁTALAKULÁS

Munkabizottsági ülés

Ellentétek a szükséges lépések és a levonható konzekvenciák között

A Mecseki Szénbányák már nem válságban, hanem csődhelyzetben van. A kérdés itt az alapvető, a „lenni vagy nem lenni” dilemmája. Az Igazgatótanács létrehozott két bizottságot, amelyek a „lét” és átalakulás kérdéseivel foglalkoznak. Az egyik bizottság az átalakulás vagyoni, pénzügyi, jogi oldalait vizsgálja. A másik a szervezet, vagyoni, termelési emberi vonatkozásait latolgatja. Első ülésüket 1990. május 14-én tartották.

„A legtöbb esetben a bajok gyökerét egészen az alapoknál kell keresni. Azok a szervezetek, amelyek növelni kívánják az emberi teljesítményeket, négy fontos tényezőt nem hagyhatnak figyelmen kívül. 1. Mi az amit a dolgozó csinálhat? 2. Mi az amire a dolgozó képes? 3. Mi az amit a dolgozó valójában meg is tesz? 4. A teljesítmény növeléséhez milyen magatartásbeli sajátosságok szükségesek?” Mindez egy amerikai szaklapból való.

És az ülés előterjesztéseiből:

„Azért mert állami dotáció és pazarlás volt évtizedeken keresztül, a támogatás az utóbbi években lényegesen lecsökkent. Ennek ellenére mi még ma is a dotáció álmában élünk. Nem volt és ma sincs tervszerű élömunka, szénvagon, eszköz és anyaggazdálkodás. Vezetési mód szerünk még mindig az övenes évek terméke.

A vállalat talpon maradhat! Hogyan?

Az első lépések nagyon nehezek, ezért olyan alapos szabályokat, for-

mákat kell kidolgozni, amelyek lépések kiutat mutatni a biztos előre lépésre. Minden jel arra mutat, hogy vállalatunk csak a részványtársasággá való átalakulás árán tud fennmaradni.”

A mintegy 25 fős bizottság, amely a vállalat legkülönbözőbb üzemeinek alkalmazottaiból állt össze, egyelőre még úgy tűnik, nem találja a kályhát. Mintha nem lenne egészen világos a feladat. Sőt nem csak a feladat, hanem azon belül a bizottság helye. Milyen következményei vannak a bizottság döntéseinek? Döntései vannak, vagy inkább kinyilatkoztatásai?

A továbbiakban az ülésen elhangzottakból egy gondolatcsokor...

„A Mecseki Szénbányák teljesítménye az elmúlt húsz év alatt csak csökkent, legjobb esetben is legalább felére.”

„Ne áltassuk magunkat, nem áltassunk másokat. A múlt korrekci feltárása elmaradt.”

„30-40 éven keresztül itt azt mondták, hogy minden a bányászokért van. Most már nem hisznek nekünk. Bizalmi válság van, le kell cserélni az egész vezetőségét.”

„A szénbányák mindig kívülről várta a segítséget, azon az alapon, hogyha kell a szén, akkor...”

„Eddig megmondták mi kell és mennyi. A szakember azért volt, hogy megmondja hogyan.”

„Ha mindig jól teljesítettük a feladatot, és azt nem tudtuk elfogadtatni, akkor nekünk végünk.”

„Az új kormány nem fog dorektívákat adni a továbbiakhoz. Pénzt meg főleg nem. Álljunk meg a lábunkon, ha tudunk!”

„Itt tíz évre kell előre tervezni, tehát valaki mondja meg, hogy mit, mikor és mennyit kell termelni.”

„A szénbányászat ellehetetlenült, mert a bemeneti oldal ráfordítása, az energia, munkabér folyton csak nőtt, a kimeneti oldal, a szénár nem.”

„Úgy tűnik a kérdések és problémák a piac és az érdekeltség körül fognak kristályosodni.”

„A külső tényezők csak annyiban számítanak, hogy mennyire tudjuk őket előre látni. Ha a kormány energiapolitikája megvan, a kérdés csak az, hogy ki tudja a szükségleteket a leghatékonyabban, legolcsóbban kielégíteni. A Mecseki Szénbányák avagy más...”

„Most van lehetősége a vállalatnak dönteni saját sorsáról. Ha ez nem történik meg, akkor később a kormány dönt és nélkülünk.”

„Eddig az összefonódott érdekvizonyok miatt nem osztottuk meg a problémát. Kérdés az, hogy jelen helyzetben felvállaljuk-e azokat a döntéseket, amik a költségek csökkentésével, akár személyes helyzetünk rosszabbodásával járnak. „

„Évekkel ezelőtt is feszültséget okozott volna a konzekvens döntés, most is feszültséget okoz. Nincs mód a probléma ilyenformán való megoldására.”

Hát valóban kérdés, hogy egy ilyen bizottság az érdekek kusza szövevényében konszenzusra juthat-e. Lásuk ők maguk, a bizottság tagjai hogy vélekednek:

Bizik abban, hogy a munkabizottság egyetértésre jut és javaslatait a dolgozók elfogadják?

ÁTALAKULÁS

Ellentétek a szükséges lépések és a levonható konzekvenciák között

a., Nem! Hoffmann B., Oláh T.,
b., Reménykedik: Lafferton Gy.,
Dr. Turzáné., Dr. Nyers J., Wilk L.,
Dr. Kékes F., Horváth E.,
c., A bizottság egyetértésre jut, de a dolgozók nem fogadják el. Gács L., Scheidler J., Barlai L. d.,
d., Érdemes megpróbálni - optimista Krauter Gy., Vass I., Lakatos Á.,
e., Igen! Verbóci J., Mester J., Fábrián J., Cserfai J.
Bennem felmerül a kérdés, hogy a szénbányák gondja milyen eséllyel oldható meg házon belülről. Gondo-

latok vannak, természetesen. Nyilván előremutatóak is, de ellentét feszül a szükséges lépések és konzekvenciák vállalása között. Érdek mozgat embert, agyat, vezetőt. Itt pedig úgy tűnik, hogy a vállalat jelenlegi formájában a személy és a vállalat érdekei nem egy vágányon futnak.

Önmegegyezéssel lehet az ellentéteket - nem megoldani - az ülések, a gondolkodás idejére átmenetileg a tudat alvó régióiba süllyeszteni. Kicsit olyan ez, mint amikor a hóhért akasztják...

4. Az államigazgatási irányítás alatt álló Mecseki Szénbányáknál létező összes vagyon állami tulajdonban van (beleértve az ÁFI által finanszírozott befejezetlen állami nagyberuházást is), ennél fogva a veszteséges gazdálkodásból felhalmozódott adósságok csak ezen vagyon terhére egyenlíthetők ki.

5. Az államigazgatási irányítású nagyvállalat törvényes keretek között részvénytársasággá alakulhat, amelynek gazdálkodási kötelezettségeit az Állami Vagyonügynökséggel kötendő vagyonkezelői szerződésben kell megállapítani.

II. A csődhelyzet

1. A hatósági termékarak és törvényes elvonások (adók) szorításában működő vállalat halmozódó veszteségei aláásták fizetőképességét, szállítói követeléseikkel „sorban állnak” a bankoknál, emiatt felszámolási eljárás kezdeményezésére jogosultak.

2. A felszámolási eljárás elindítása a vállalat mélyülő létbizonytalansága miatt elkeseredett dolgozói körében pánikreakciókat váltana ki, lehetetlenné téve a szervezett termelési folyamat fenntartását.

3. A felszámolási eljárás során a könyv szerinti vagyonnak csak 15-20 %-ára - külszíni ingatlanokra, járművekre, szerszámgepekre műszerekre (a „mazsolára”) - lehetne készpénzzel fizető vevőt találni, amely feltehetően fedezné a felhalmozódott adósságot, ugyanakkor teljesen ellehetetlenítené a vállalat bonyolultan összetett termelési folyamatának fenntartását, az állami vagyon 3/4-ének további hasznosítását, a bányászati termelés folytatását.

4. Elvileg szóba jöhetne a vállalat (vagy egyes üzemeinek) eladása és a bevételből az adósság kiegyenlítése.

Csődfelszámolás részvénytársasággá alakulással

I. A megmaradás esélye

1. A meglévő erőforrásaival (szénvagyon, tőke, munkaerő, szervezet) önfinanszírozó termelési folyamatot fenntartani képes mecseki szénbányászatnak létjogosultsága van, mert:

- termékeire van tartós piaci kereslet,
- szénvagyonra évszázadokra elegendőséges.

2. A mecseki szénbányászat fenntaradása a nemzetgazdaság és a társadalmi környezet (a régió) számára hasznos, mert: - biztos munkahelyet ad 8-10 ezer embernek, átlagosnál maga-

sabb jövedelemmel, - hazai természeti erőforrásokat hasznosít és ezzel csökkenti a nemzetgazdaság stratégiai függőségét, energetikai kiszolgáltatottságát és tömpítja a külgazdasági cserearányromlást, - törvényes adókon keresztül (az átlagosnál jóval magasabb személyi jövedelemadó által) növeli az állami költségvetés bevételeit.

3. A fogyasztóknál a mecseki szén import energiahordozókkal versenyez, ennél fogva indokolt, hogy termékarai piaci árak legyenek, amelyeket a felek a szállítási szerződésben rögzítenek.

ÁTALAKULÁS

Csődfelszámolás részvénytársasággá alakulással

Az eladás (privatizálás) és a felszámolás egyaránt az állami tulajdonos (Állami Vagyonügynökség) döntésétől függ, nevezetesen attól, hogy a csődhelyzet megszüntetésének milyen módját választja.

5. Tekintve, hogy az adósságok kiegyenlítése kizárólag az állami tulajdonban lévő vállalati vagyon terhére realizálható, ez megoldható részvénytársasággá alakulással is, nem csak felszámolással.

III. Részvénytársasággá alakulás

1. Az átalakulás törvényes alapját és tervezett menetét a 4. sz. melléklet tartalmazza.

2. A létrejövő részvénytársaság általános jogutódja a Mecseki Szénbányáknak, de gazdálkodását átértékelt vagyonmérleggel kezdi. A 30/1989. (VIII.) PM. rendelet 2 §-a szerint „a vagyonmérleg az átalakuló szervezet reális vagyonértékének meghatározására szolgáló, a tulajdonosok (az átalakuló szervezet, a vagyonkezelő szerv, az új tulajdonosok) által elfogadott vagyon értékét tartalmazó mérleg.” Az átértékelés során mód van arra, hogy a vagyontárgyakat jövedelemtermelő képességükkel arányos piaci értékükön állítsák a mérlegbe. Ez arra is lehetőséget ad, hogy a felesleges és kihasználatlan (akár új) eszközöket felszámolási (lebontási, hulladékként való eladási) értékre leértékeljék. Piaci értékük alapján a könyv szerinti értékhez képest felértékelhetők a külszíni ingatlanok, az iroda- és műhely épületek, az infrastruktúrával ellátott telephelyek stb., és mélyen leértékelhetők (alacsony, jórészt negatív jövede-

lemtermelő képességük indokával) a csak bányászati célra hasznosítható földalatti létesítmények és eszközök.

3. Az elfogadott vagyonmérlegben meghatározott alaptökre kiadott részvények egy részével megegyezés esetén kiegyenlíthetők a hitelezők (a „sorban álló szállítók”) követelése, így elérhető, hogy a létrejött részvénytársaság adósság nélkül kezdi gazdálkodását.

4. A leendő részvénytársaság részvényeinek túlnyomó többsége állami tulajdonú marad az Állami Vagyonügynökség birtokában. A részvénytársaságot ennek megfelelően a Vagyonügynökség alakítja meg. Az alakuló közgyűlés (amelyben döntő szava a Vagyonügynökségnek van!) határoz többek között: – a megalakulásról, – az alapszabályról, – az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjairól.

5. Az átalakulással létrehozott részvénytársaság pályázat útján kaphat vagyonkezelői jogosítványokat a Vagyonügynökségtől. A vagyonkezelési szerződés tartalma kölcsönösen meghatározó (interdependens) viszonyban van a részvénytársaság üzletpolitikájával, ezen keresztül az igazgatóság koncepciójával és személyi összetételével.

IV. Szellemi és szervezeti felkészülés vállalaton belül

1. A Mecseki Szénbányáknál bányászati termelés céljára felhalmozott és „röghöz kötött” vagyon legjobb hasznosítására a tartósan itt dolgozó, tapasztalt és gyakorlott munkavállalói kollektívák (szellemi és fizikai) képesek. (Az angol

MBLC szakértői jelentése is igazolja ezt az állítást.)

2. Ebből kiindulva nyilvánvaló, hogy a részvénytársasági szervezet személyzeti „feltöltéséhez” – ritka kivételektől eltekintve – a jelenlegi munkavállalók jöhetnek számításba.

3. A létrejövő részvénytársaság tartós működése és fejlődése a gazdálkodás jövedelmezőségét és a társaság fizetőképességét fenntartó üzletpolitikát követel.

4. A mecseki szénbányászat fennmaradása és újbóli fellendülése azon múlik, hogy a kialakuló részvénytársasági szervezet meghatározó pozícióra miként lehet a feladatok ellátására legalkalmasabb személyeket illetve kollektívákat kiválasztani.

5. Kontraszelekciótól mentes kiválasztás csak nyilvános, nyílt versenyben valósulhat meg. Az utóbbi évek azt mutatták, hogy a vállalaton belül több stratégiai felfogás (szellemi irányzat) létezik, ennél fogva különböző (egymással versengő) üzletpolitikai, bányaművelési, gazdálkodási, irányítási és érdekeltségi koncepció kidolgozására lehet számítani.

6. Egy-egy „szellemi irányzatot”, koncepcionális egységet konkrét személyek csoportosulása, tömörülése testesít meg. Lehetővé kell tenni (sőt talán inkább meg kell követelni!), hogy a főbb kérdésekben egyetértők és egymással rokonszenvezők (együttműködésre és megegyezésre hajlandók) önként társult csoportjai azonos tematikára koncepcionális változatokat dolgozzanak ki, s azokat nyilvános versenyben „mérjék össze” – a dolgozói érdekképviselet – a szakmai (OMBKE) közvélemény – az Állami Vagyonügynökség zsűrije előtt.

ÁTALAKULÁS

Csődfelszámolás részvénytársasággá alakulással

V. „Itt az Idő, most vagy soha!”

1. A mecseki szénbányászat két évszázada folyamatos működése nagy megrázkódtatások nélkül a vázolt úton folytatható a jövőben. Ennek a felszámolási eljárás az egyedüli alternatívája, amely a koncepciók „békés versenye” helyett azok „piaci harcában” érleli meg azt a megoldást, amely a mecseki bányászat folytatására alkalmas lesz.

2. A felszámolás súlyos vagyonszétessel és több egzisztenciális ál-

dozzattal jár, mert minden harc több kárt okoz, mint az önként vállalt kiegyezés és együttműködés.

3. Az átalakulásra és a koncepciók versenyére alapozott kiegyezésre jó esetben néhány (2-3 ?) hónapunk van. Ha nem kezdeményezzük és nem vállaljuk, akkor a felszámolást – vele együtt a „fájdalmasabb megoldást” – választottuk. „Ez a kérdés, választások!”

Mit jelent?

Részvénytársaság, rt.: társas vállalkozás, amely alaptőkéjét előre meghatározott számú és névértékű részvény kibocsátásával szerzi meg, és amelynek tagjai – a részvényesek – csak részvényeik erejéig felelősek a társaság kötelezettségéért.

Részvény: a részvénytársaságok alapításakor vagy alaptőkéjük telemelésekor kibocsátott értékpapír, amely igazolja az alaptőkében való részvételt, tulajdonosa jogosult a kiosztásra kerülő nyereség, az osztalék arányos részére. A részvény adható, vehető értékpapír. Átruházása nem névértéken, hanem ún. árfolyamértékben történik.

Alaptőke: részvénytársaság összes részvényének együttes névértéke. Az alaptőke lehet befizetett alaptőke, amikor a tőke a vállalat birtokában van, és lehet jegyzett alaptőke, amely esetben

ez befizetésre kötelező ígéretet jelent.

Értékpapír: valamilyen vagyonnal kapcsolatos jogot megtestesítő, forgalomképes okirat.

Névérték: az értékpapíron (részvényen) feltüntetett hivatalos érték.

Árfolyam: az értékpapír tőzsdel ára = értékpapír árfolyam.

Osztalék: a részvénytársaság nyereségének az a része, amelyet rendszeres időközönként szétosztanak a részvénytulajdonosok között. Azt, hogy a nyereségnek mekkora része fizethető ki osztalékként, a részvénytársaság közgyűlése határozza meg. Minthogy a nyereség összege változó, az osztalék nagysága is változik. Az osztalék nagysága hatással van a részvény névértékétől eltérő árfolyamérték kialakulására.

Tőzsde: a kereskedők által létrehozott testület, amely a tőmegárúk és az értékpapírok szervezett és koncentrált piacát jelenti. Megkülönböztetünk áru-tőzsdét és értéktőzsdét. A tőzsde tagjai a részvényesek és az alkuszok.

Vagyon: valamely természetes vagy jogi személy tulajdonában lévő anyagi javak (ezek között a termelési eszközök mellett a pénz és az értékpapírok összege. A vagyonba dolgokon kívül jogok és kötelezettségek is tartoznak, egyesítésüket nem rendelgetésük, hanem tulajdonosuk azonossága indokolja.

Vállalkozó: azon egyén, kollektíva, társulás stb., aki, illetve amely a termelés, a forgalom, a szolgáltatások stb. területén az eredményesség vagy kudarc feltételei mellett saját és/vagy idegen erőforrások befektetésével, illetve felhasználásával kezd, ill. folytat meghatározott tevékenységet.

Portfolio: azon különfajta értékpapírok összessége, amelyeket egy befektető egy adott időpontban bírtozol.

Portfólió beruházás: a beruházás olyan fajta, amelynél értékpapír kibocsátással szereznek tőkét az adott vállalkozásai cél megvalósításához.

Portfólió vagyongazdálkodás: az ilyen szerződésben nem egyedileg meghatározott vagyontárgyakat, hanem pénzben meghatározott vagyontömeget adnak kezelésbe. A szerződés lejártával a vagyongazdálkodó a szerződésben meghatározott értékű vagyontömeget köteles visszaszolgáltatni.

Marketing: A vállalat üzletpolitikájának része, azoknak a módszereknek az összessége, amelyek a vállalatnak a piacon való leghatékonyabb működését segítik elő. A marketing a vállalati értékesítés növelésére, a piacon való térhódításra és a gazdasági versenyben előnyök szerzésére irányul.

Az MDF koncepciója az energetikáról

A hivatalos energiapolitikai koncepciót olvasnánk már megismerhették. Most a Magyar Demokrata Fórum energetika szakértői csoportja által kidolgozott koncepciót ismertetjük – kisebb részek elhagyásával. A jobb megértés érdekében néhány kérdés megválaszolására kértük dr. Hatzl Józsefet.

Az energetika jelen van az élet szinte minden területén és a nemzetgazdaság erőforrásainak igen nagy hányadát köti le. Ezért az itt elkövetett hibák a gazdaság egészét károsítják.

Az energiapolitika: része a gazdaságpolitikának. Helyes energiapolitika eredménye: racionális igény és ezen igény biztonságos kielégítése.

Az elmúlt évtizedek energiapolitikáját a totális állami beavatkozás jellemezte. Totális volt annyiban, hogy szinte teljesen megakadályozta a gazdasági törvényszerűségek érvényesülését, ugyanakkor keveset tett a nemzetgazdasági érdekek érvényesítéséért és nem hátrította el az energiagazdaság belső indítékú fejlődésének útjában álló akadályokat.

A fontos döntések a nyilvánosság kizárásával egy-egy szűk érdekcsoport nyomására, az anyagi felelősségtől teljesen elszakítva születtek. A társadalmi ellenőrzés hiánya a fő oka annak, hogy az energetika mai helyzetét meghatározó számos döntés helytelen vagy vitatható volt (energiaimport egyoldalúsága, Tiszai Erőmű építése fűtőerőművek helyett, Bicskei Erőmű, Dunai vízlépcső, stb.).

AZ MDF ENERGIAPOLITIKAI TÉZISEI:

1. Kormányzati feladat az energiaigény-sáv felmérése a távlati gazdaságpolitika és szociálpolitika függvényeként.

2. Kormányzati feladat a forrásszerkezet hosszútávú alakulására vonatkozó optimális trend meghatározása, ahol nagy súlyt helyez a figyelembe veendő:

Az MDF energiapolitikájának fő célkitűzése azon közgazdasági és szervezeti feltételek felvázolása, amelyek mellett az energetika alapvetően a piaccgazdálkodás elvei szerint eredményesen működhet, figyelembe véve az indokolt, az össznézeti érdekek érvényesítését elősegítő állami beavatkozások körét és mértékét is.

Feltételezhető, hogy az energetikának ilyen új alapokra történő helyezése más ágazatokhoz képest hosszabb időt vesz igénybe, ezért szükséges, hogy az átmeneti időszakra is kialakítsuk azon koncepcionális javaslatainkat, amelyek még jórészt központi döntéseket igényelnek, de olyan döntési mechanizmus alapján, amely a nyilvánosság és a társadalmi ellenőrzés elvén alapszik és esetenként az Országgyűlés bevonását is magába foglalja.

– *Megmondandó, mi lehet az, amihez az Országgyűlést is bevonandónak tartják?*

– Az ország szempontjából fontos, olyan kérdésekre gondolunk, mint amilyen például az erőműépítési program. Elsősorban az átmeneti időszakban.

– a gazdaságosan kitermelhető hazai vagyon hasznosíthatósága és az ásványvagyon védelme,

– a környezet (talaj, víz, levegő) lehetséges maximális védelme,

– energiahordozó fajták és beszerzési források vonatkozásában a műszakilag – gazdaságilag lehetséges maximális mérvű import diverzifikálás.

– *Az import diverzifikálásának igényét ugyan megfelelően körülhatárolja „a gazdaságilag lehetséges” jelző, mégis megkérdem milyen realitása van ennek?*

– Egy igényt kívántunk hangsúlyozni, amit az elmúlt korszak nem szerepeltett. Tisztában vagyunk ennek a nehézségeivel és azzal, hogy csak fokozatosan és távlatra valósítható meg.

3. Kormányzati feladat és felelőség a közgazdasági és jogi feltételek biztosítása, hogy az energetikában érvényesülhessenek a kialakuló piac tényezői.

– *Ár:*

Minden energiahordozó és átalakított energia ára – felhasználási céltól és fogyasztótól függetlenül – szektorsemleges és értékarányos legyen. Árpreferenciát és szankciót csak a forrás- és elosztókapacitás optimális kihasználása szempontjából kedvező, illetve hátrányos fogyasztói magatartás indokol.

– *Ez a szektorsemlegesség azt is jelenti, hogy a lakossági energiadrakot jelentősen meg kell emelni. Felvállalják ezt?*

– A kérdés megoldása valójában nem az energetika problémája, hanem az egész gazdaságé, amit a szociálpolitika eszközeit is igénybevéve kell megoldani.

– *Adózás:*

A forrásbiztosítás (termelők, importőrök), energiaátalakítás, elosztás és értékesítés szféráinak gazdasági szervezeteit normatív adóalannyá kell tenni. Különadó ezen egyetlen költségvetési kapcsolatnál kívülkérőleg az ásványvagyon csökkenéssel összefüggő bányajáradék lehet. Egyidejűleg meg kell szüntetni minden dotációt.

(Folytatás a 10. oldalon)

Harmadik nekifutásra

Képsorunk felvételei Berghauer Tibor arborétumában készültek. A többszám ez esetben nem elírás, és még csak nem is csak a földi javak bírtoklásának egy túlhaladt formája. E furcsa eset a kényszerűség szüleménye. A magánkézen lévő, 3000 növényfajt számláló gyűjtemény (e kategóriában így országosan is az első, nem véletlenül érdemelte ki, hogy 1983-ban természetvédelmi területté nyilvánították) 1973-ban költözött Pécsbányatátelepre. Ekkor sem a gazda szeszélyéből, hanem csereként volt kénytelen elfogadni az akkor még elvadult grundot, mert az előző területen, a Makárban nem adtak építési engedélyt az áhított üvegházra. És most ismét tovább kell állnia, mivel terjeszkedik a külfejtés, a kert robbantási övezetbe kerül. Az arborétum költöztetése egyébként a szénbányáknak is komoly érvágást jelent: az új terület termőtalajjal való betakarása, a családi ház felépítése, az üvegház költöztetése több tízmilliót emészt majd fel. Remélhetőleg nemhiába, s a ritkaságszámba menő élőlk gyökereik között lesz olyan is, amely nem sínyli meg a kitelepítést.

Fotó: Tóth Ászló

Régi hajó – új berendezkedéssel

(Folytatás a 2. oldalról)

tetteket. A személyi állomány ismeretében mód nyílik a válságkezelésre, a legalkalmasabbak élre állítására, mert a normális üzemenetet ellátók nem biztos, hogy tartós válsághelyzetek feloldására együttműködésre készíthetők lehetnek.

A személyzeti menedzsment feladata az is, hogy a változás egész folyamatát egyénítve, megértesse annak személyre szóló szükségleteit és érdekeit a vállalati szociális térben kívánt változások során. A válságmegoldás a szénbányánál nem csupán technikai, forrásteremtő tökéltetés-bevonás, vagy piac kérdése. Ezek megoldása mögött és mellett a vállalat dolgozóinak gazdasági magatartása fogja eldönteni az eredményességet olyan nyílt környezetben, amelyben a vélemények szabadon megnyilvánulnak, a képességek és alkotóerők pedig vállalkozásokba koncentráva teremtik meg a munkahelymegtartás további lehetőségeit.

Érdekeltség

Az integrált személyzeti munka a válságmegoldáshoz definíciós rendszerrel (a személyekkel összefüggő célok, koncepciók, ezek termelési csomóponti megjelölése), az érintettek szerepe a definíciós rendszerben (a szervezeti szinteken képességek és teljesítményorientáltság egyénítése ösztönző eszközökkel, életítással), értékelő rendszerrel (mellyel a körülményeknek megfelelő objektivitással mérhető a vállalkozók, válságmegoldók eredményessége) és személyi fejlesztési rendszerrel (az együttműködők identitására, önálló tudatos felelősségvállalásra orientálása érték- és ér-

dekrendjük programjával) járul hozzá. Így a Mester József által felvázolt közvetlen teljesítményérdekeltségen alapuló kollektív vállalkozás emberi oldalról is kellően fejleszthető lenne. Erre minden bizonnyal már születtek eredményt hozó együttműködési lépések, hisz az új szerepek kiosztása demokratikus megegyezésre alapozható. Ma csak tűnődve gondolkozhatunk azon, hogyan volt képes a gazdasági vezetés pénzügyi attrakciókkal, a „tűzes fizess!” korszaktól máig életben tartani a vállalatot – de a pártállamrendszerbe iktatott, műszaki szabályzatokkal is megerősített szakmai vezetés korábbi helyzete erre magyarázatot ad.

Nehezebb megválaszolni, honnan származott és min alapult a racionális cselekvésre vonatkozó, a gazdasági folyamatok szakmai kapcsolataiban prognosztizált negatív folyamatok elensúlyozására teendő javaslatok évi zedek olymértű elutasítása, amelynek következményeit ma érezzük? Nemcsak az 1968-ban készült (a nyolcvanas évekre teljes sikertelenséget prognosztizáló, 1974-ben, 1984-ben megismételt) vagy az 1983-84-es szakértői anyag, vagy épp a Mester József által, az IpM Bizottsága részére 1986-ban készített Menekülés-előre c. dokumentum, hanem számos más kritikai anyag jelzi az előrejelzések folyamatosságát.

Együttműködés

Mindez azonban a múlt, sok tanulsággal, az elszalasztott lehetőségek nagy tárházával. Nyitott azonban a lehetőség egy más minőségű vállalati együttműködés teljesítmény- és eredményorientált kialakítására, amelyek feltételei a környezeti változások függvényében folyamatosan módosuló gazdasági kapcsolatrendszerben válnak

teljesíthetővé. Ebben nagy szerepe van az együttműködők emberi képességeiből és szakismereteiből adódó emberi erőforrásnak, hogy azok, akik a „hajón” utaznak, ténylegesen részt vállalhassanak a változás megvalósításában. A Mecsekben a munka- és tudásfelhasználásban az elmúlt évtizedekben eltűnt a kollektív szakmai tapasztalat és az abból születő integratív bánásmódi szemlélet.

Kooperáció

A változtatás lehetőséget nyújt olymértű átalakításra, amelyben megvalósítható a „mélyreható, mindenkit közvetlenül érintő rendszerváltozás” (Mester J.), ezzel együttesen pedig a Mecsekre hajdan jellemző kvalifikációs tér (újbóli) megteremtése, a termelési folyamatban részvevő társadalmi partnerek kooperációjának biztosítása, amelyben nem a hirearchiából fakadó önzérdeklő magatartás, hanem a felkészültség-képesség-teljesítmény-együttműködés egységében értékelhető magatartás lesz a mérce, egyben az eredmény személyektől is szavatolt formára.

Ez ismét elvezet a személyek szerepének kellő értékeléséhez, a munkavállalói, üzemeltetési tulajdonosi funkciók és beszámítási elvek határozott körvonalazásához, melyekről pl. Bárony Jenő már évekkel ezelőtt konkrét a jánlásokban számolt be (az autonóm munkacsoportok vizsgálata idején). Az „Ébredjetek! Süllyed a hajó!” cikk nyílt vizen olvasandó – a régi kikötőt átépítik-átépül, újra csak akkor lehet kikötőni, ha a hajó új berendezéssel közelebb a part felé.

A berendezés és együttműködés útja nyitott, nem többet, de most mást kell tennünk. Rajtunk áll, mire jutunk.

Krisztlán Béla

Az MDF koncepciója az energetikáról

(Folytatás a 7. oldalról)

– Vállalkozás:

Az energetika teljes aktivitási területén szabaddá kell tenni a vállalkozást.

4. A jogi és közgazdasági feltételek megteremtését követően a piac által szabályozott igény és ár alakulás mellett az igények kielégítését az önfinanszírozó vállalkozási szférába kell utalni, nagyértékű természetes import és/vagy monetáris ügylet (hitelfelvétel stb.) állami garanciája mellett.

5. Az átmeneti időszak jellemzője a bizonytalan igénybevétel, a beruházási forráskorlátosság. Le kell tehát állítani a nagy alaperőmű építéseket, az anyagi erőt a fajlagos energiafelhasználás racionalizálására és az emellett is jelentkező többletigénynek gyorsan léteztethető, kiskapacitású erőművekkel történő kielégítésére kell összpontosítani.

6. Az átmeneti időszak másik jellemzője a nem elégséges vállalkozói kedv, az energiatakarékos eszközök hiányos piaca. Kedvező irányú változás ösztönzésére: adó- és hitelkedvezményt kell biztosítani az értéktermelés növelése és életminőség javítása mellett a fajlagos energiafogyasztást csökkentő valamennyi nemzetgazdasági ágazat (termelő, forgalmazó, felhasználó) számára tulajdoni szektorsemleges – esélyegyenlőség alapján. Ennek fedezetét a létrehozott értékre vonatkoztatott minősített magas fajlagos energiafogyasztású gazdasági tevékenység büntető adójából kell finanszírozni.

– Az energiatakarékos eszközök hiányát széles körben emlegetik, de kevés konkrétumot hallani arról, ki mire gondol? Mit gyártson, mit korszerűsítsen az ipar? Önök mire gondolnak?

– Említhetem például a villamosító eszközöket, vagy a gépkocsikat, általában az ösztönzés hiányát a takarékosabb eszközök beszerzésé-

re, amelyekből egyébként nincsen elég.

– *Hogyan képzelhető el ez a büntető adó? Számomra ez kissé piaciidegen ötletnek tűnik.*

– A hangsúly azon kell hogy legyen, ami jól. Vagyis, hogy ösztönözzük azt, ami kevesebb fogyasztással jár.

A következőkben a koncepció a jelenlegi helyzetet összegzi – az ismert negatívumokkal –, majd az alábbiakkal folytatja.

Adottságok

A távlati energiapolitika főbb vonalainak meghatározásához szükséges van a jelenlegi helyzetből fakadó, de a jövő kereteit is megszabó vagy éppen behatároló adottságok számbavételére:

Műszaki és természeti adottságok:

– a hazai források részaránya a primer energiaforrás ellátásban tovább csökken, a hazai kitermelés-bővítés hátrányai és korlátai jelentősek az importbeszerzéssel szemben, tehát a növekményben importbővítésre kell számítani,

– az importbeszerzés technikai adottságai, a meglévő olaj, gáz, villamosenergia távvezeték-rendszer, az atomerőművi fűtőelemek a meglévő szállítási/kereskedelmi kapcsolatrendszerrel hosszabb távon konzerválják, így változatlan elemként kell velük számolni a jövőben is.

Gazdasági adottságok:

– az energiának különleges szerepe van a végső fogyasztás helyén, azaz a kommunális és lakossági szférában, mivel itt az életszínvonal a (civilizáció és jórészt a kultúra) alapvető megjelenési formája és feltétele, – a gazdaságos tevékenységek energiaigényét minden esetben ki kell elégíteni, mert ennek elmulasztása súlyos károkat okoz,

– az összekapcsolt energiarendszerek és az erős egyoldalú importra utaltság, a műszaki feltételek meghatározó jellege miatt túlzott külgazdasági (és gazdaságpolitikai) sérülékenységet okoz.

Az igények bizonytalanok...

Az energetikában a létesítmények hosszú építési időigénye miatt kiemelt jelentősége van a közép- és hosszútávú tervezésnek: ezen belül energiaigények becslésének.

A jelen magyar gazdaságban nem érvényesülnek a piac törvényei. A közgazdasági környezet, a szervezeti struktúrák megváltozása és a piaci viszonyok érvényesülése nehezen megjósolható változásokat idéz elő az energiaigények vonatkozásában. Az átmeneti időszakban ezért nem lehet helyes semminemű energiaigényprognózis, amely a jelenlegi igényekből vagy a múlt tapasztalataiból indul ki.

Koncepciónk alaptétele, hogy az átmeneti időszakban a gazdaság egésze a közvetlen állami irányítási jogosítványok radikális csökkentése útján liberalizálódik és jelentős strukturális változások következnek be. Ennek megfelelően az igényprognózist nyitott kérdésként kell kezelni. Maga az igény fogalma sem tekinthető tisztázottnak.

– *Az igény fogalmat azért mindannyian értelmezzük valahogy! Ön hogyan éri ezt a kitétel?*

– A lakosságnál azt tartom igénynek, amire van fizetőképes kereslet. A gazdaságtalan termelés viszont nem reális igény! Az ország most nem meditatál: a dotációk elvonása csökkentené az igényt, de szüli a munkanélküliséget. Vagy például a kohászati export ma devizát hoz,

amire az adósság törlesztéséhez szükség van, miközben a főiránynak a termelés visszafogását kellene tekinteni. Gyökeresen szakítani kell azokkal a beidegzett reflexekkel, hogy a jövőre feltételezett igényeket eleve kielégítendőnek kell tekinteni. Sőt, ez érvényes a meglévő felhasználásra is, hiszen az energiának, mint árúnak piaci értékítélete e nélkül még csírájában sem alakulhat ki. Elfogadhatatlannak tartjuk a korlátozás rémével való fenyegetést is. Az esetleges (ön)korlátozások ugyanis a gazdasági szférában a kívánatos piaci szelekciónak tekintjük.

... a források nemkülönb

Mai ismereteink szerint az egyes energiaforrások felhasználása az alábbiak szerint várható:

- Földgáz:

Környezeti terhelés csökkentési és infrastruktúrális átlagszínvonal növelési törekvések együttes eredményként valószínű, hogy a földgáz részaránya az energiafelhasználásban nőni fog elsősorban a közvetlen felhasználás területén, de átmenetileg a villamosenergia-termelés szférájában is, mindenekelőtt az építendő rendkívül jó hatásfokú ciklusú erőművekben.

A fokozatosan csökkenő hazai földgáztermelés mellett az igényeket növekvő földgázimport révén kell kielégíteni. Érvényes hosszútávú megállapodások keretében az ezredfordulóig igényelt földgázimport mintegy fele biztosított. A forráshiány felszámolására részben hagyományos, részben új szerzési relációkból, - kihasználva a világpiacon földgáz kínálatot - hosszútávú, újszerű kereskedelmi konstrukcióban létrehozandó megállapodások szükségesegek.

- Kőolaj:

feldolgozás mértékét növelni, ezzel párhuzamosan az energetikai felhasználást az alternatív tüzelési feltételek figyelembevételével csökkenteni indokolt. A hazai kőolajtermelés lassú csökkentését kismértékű import növeléssel lehet ellensúlyozni. További importnövelést tehet

szükségessé a gépkocsik üzemanyag szükségletének, illetve az ipar fűtési igényeinek hazai forrásból. Nem fedezhető esetleges növekedése. Ösztönözni kell az elavult gépkocsipark korszerűre cserélődését a fajlagos üzemanyagfogyasztás csökkentése, és a környezet védelme céljából. A hagyományos mértékű és relációjú kőolaj és fűtőanyag import sincs érvényes egyezményrel hosszútávra garantálva, így ez a tény és a többletígeny is szükségessé teszi az aktuális vásárlási szerződéseket és új hosszútávú megállapodásokat az import lehetséges mérvű diverzifikálásának érvényesítésével.

- Milyen „alternatív tüzelés” jöhet szóba az olajfelhasználás csökkentésére Ön szerint?

- Elsősorban a földgáz.

- Szén:

A hazai energetikai célokra rendelkezésre álló barnaszénmennyiség még esetleges új bányanyitással is (Dubicsány, Márkushegy I., II.) legfeljebb a meglévő szénművek lassan csökkenő kihasználású üzeméhez szükséges szénmennyiséget biztosítja. Újabb szénművek létesítése a közeljövőben nem látszik észszerűnek. Ugyanakkor a közvetlen villamosenergiái importtól való rendkívül nagymértékű függőség csökkentésének igénye előbbre hozhatja a hazai lignitvagyon (Bükkbányán) hasznosító erőmű építését. A lakossági célokat szolgáló jó minőségű szénimportot viszont a piaci viszonyoktól függően esetleg növelni kell.

- Atomenergia:

Minthogy 2000-ig semmiképpen sem gazdaságos új atomerőmű kapacitás létesítése, a nukleáris fűtőanyag hasznosításának mértéke egyelőre lényegében nem változik.

- Villamosenergia import:

Jelenlegi 1850 MW villamosenergia-importból 1100 MW az érvényes egyezmény szerinti, de ennek garanciája sem áll fenn 2004-től. A többi import forrásalemezhez hasonlóan a villamosenergia import diverzifikálása is kívánatos a gazdaságosság mértékéig, melynek megvalósulása a második

nyugati egyenáramú betét létesítésével kezdődik. Ettől azonban nem lehet várni a primer villamosenergia-importnak a többszöröződését vagy távlati források szerkezetét dominánsan módosító növekedését, kisebb folyamatos vásárlások és zavarok kiegészítésére alkalmas. Villamosenergia-import terén is további hosszútávú, minél kedvezőbb gazdasági konstrukciójú szállítási megállapodásra van szükség a távlati ellátásbiztonság érdekében.

- A villamosenergia import diverzifikálását is a „gazdaságosság” kritériumával kapcsolják össze. A hosszútávú megállapodásnál kiemelik, hogy „minél kedvezőbb gazdasági konstrukció” keretében valósuljon meg. Ez csak egy általános követelmény vagy oka is van a kiemelésnek, netán az eddigi szerződéseket kedvezőtlennek tartják?

- Nem, a fogalmazásban nincs áthallás, nem tartalmaz megítélést jelenlegi szerződéseinkre.

- Megújuló energiaforrások:

A megújuló energiaforrások közül hosszabb távon, a szénhidrogének jelentősebb árnövekedése esetén, elsősorban a biomassa, a „passzív napenergia” és a geotermikus energia hasznosítása vállalhat szerepet az alacsony hőmérsékletű hőigények kielégítésében a környezetvédelmi szempontok figyelembevételével.

PIACORIENTÁLT ENERGIAPOLITIKÁT

Az energetika területén a legfontosabb feladat azoknak a közgazdasági és szervezeti feltételeknek a megteremtése, amelyek mellett az energetika a gazdaság más szektoraihoz hasonlóan a vállalkozói felelősség és a piacgazdálkodás bázisán működhet. Ehhez a következők szükségesegek:

- Az energiaforrások választásának és árának felszabadítása a közvetlen állami beavatkozások alól.

- A beruházások területén a verseny lehetőségének és a vállalkozói felelősségnek szervezeti kialakítása.

Az MDF koncepciója az energetikáról

- A hatékony gazdálkodás célját szolgáló tarifa- és árrendszer alkalmazásához a jogi és műszaki feltételek megteremtése.

- A vállalatok monopol helyzetének korlátozása, illetve megszüntetése, az energiaszolgáltatás decentralizálása, ennek érdekében

- a versenysemlegesség megteremtése az energiatermelés ágazatában elsősorban a finanszírozási lehetőségek területén,

- ipari vagy városi villamosenergia-termelő egységek hálózatra való táplálásával kapcsolatban olyan közgazdasági feltételek rögzítése, amelyek az ésszerű termelési lehetőségek kihasználására ösztönöznek,

- olyan vállalati adórendszer megteremtése az energetika minden területén, amely lehetővé teszi az energiaigények önfinanszírozással történő kielégítését és nemzetgazdasági szempontból kívánatos energiaellátási módok (pl. kapcsolt energiatermelés) megvalósítására ösztönöz,

- intézményes formában történő társadalmi ellenőrzés megvalósítása a fel nem számolható monopóliumok területén a közérdek biztosítására.

- Stratégiai célokat szolgáló pénzügyi politika kialakítása, amelynek segítségével a nemzetgazdaság szempontjából előnyös megoldások ösztönözhetőek, ezek között kiemelendők:
- a fajlagos energiafelhasználás csökkentése a meglévő termelési rendszereknél,

- a környezetkímélő energiahordozók felhasználásának fokozása,

- a környezetvédelmet szolgáló műszaki megoldások alkalmazása,

- versenyképes energetikai berendezések gyártása,

- kedvező fajlagos energiafogyasztású termelőeszközök, tartós és egyéb fogyasztási cikkek gyártása, behozatala, forgalmazása,

- csúcsgényt jelentő fejlesztések.

a jövő...

A jövő jellemzői. A jövő energia-politikájának az alábbi ismérvekkel kell rendelkeznie:

Gazdasági/pénzügyi Jellemzők:

- A piaci áraknak kell érvényesülniük, ami feltételezi a teljes gazdaság piaci működését. A világgazdasági áraknak csak akkor van hatásuk (és értelmük), ha a forint konvertibilis és a beszerzés liberalizált.

Ameddig fennmarad a nem konvertálható pénzforgalom alapuló kereskedelmi rendszer (KGST és egyéb), addig a jelenlegi anomáliák megszüntetésére a szabad pénzpiacot kell az ilyen import beszerzések valóságos költségként alapul vanni.

Ezzel megszűnik az állam szerepe:

- a mesterséges devizaszorókból jórészt fiktíven származó, az energiahordozó export-import által adódó jövedelmek elvonásában,

- az import-ellentételező beruházási hozzájárulás meghatározásában és eldöntésében,

- a hazai erőforrások és az import nem piaci alapon történő (mesterséges) összevetésében.

Fentiek révén kialakulhat az egysegységes árrendszer.

- Az energiatermelés, beszerzés és szolgáltatás vállalkozási alapon történik, azaz minősítésére az egyetlen mutatószám a jövedelmezőség.

A vállalkozó

- jövedelmeiből fedezi költségeit és a bővített újratermelés ráfordításait,

- normatívan, egyéb gazdasági tevékenységgel azonos módon adózik,
- pénzforgalmát, hitelfelvételét a szabad pénz (és deviza) piacon bonyolítja.

- Ezzel megszűnik az állam szerepe:

- a hazai források fejlesztési mértékének eldöntésében, és az import-szerződések megkötésében,

- az energetika beruházásainak meghatározásában.

- a pénzügyi elvonás-támogatás körforgásában, mert ez maga is megszűnik.

A fentiek következtében megszűnik az energetikai beruházások „politikai” jellege.

Szerkezeti/szervezési Jellemzők:

- Új tulajdonosi szerkezet alakul ki, várhatóan részvénytársaság formájában. Részvényesek: az állam, továbbá bankok, vállalatok (magán, állami) és magánszemélyek. A közüzem jellegnek megfelelően az államnak, mint domináns tulajdonosnak biztosítania kell a társadalmi ellenőrzés lehetőségét.

- A regionális autonómia érvényesül: az energiaellátás szolgáltatás, melyre bárki vállalkozhat és hozhat létre szervezetet, nincs szolgáltatási monopólium (de természetesen van verseny), kialakulnak speciális szolgáltatások, saját szervezettel.

- A szervezeti rendszerek önfejlesztővé és adaptívá válnak. működési kritériumok a jövedelmezőség, döntő tényező a műszaki színvonal.

Fentiekből következően az állam megváltozott szerepe az alábbiak szerint alakul:

- biztosítja az energiarendszer fent leírt működésének jogi, törvénykezési környezetét,

- törvényt hoz és betartatja a környezet és a társadalom védelmére vonatkozó előírásokat,

- a kül- és gazdaságpolitikában képviseli a beszerzésbiztonság szempontjait,

- kutatásokat és műszaki fejlesztéseket finanszíroz a vállalkozói szféra és a piac által kevésbé vagy egyáltalán nem iniciált területeken (pl. környezetvédelem, megújuló energiaforrások),

- tulajdon hányadának arányában gyakorolja a tulajdonosi jogokat.

Az energetika jelen helyzetéből a vállalkozáson alapuló, tulajdoni ér-

keltséggel motivált, piacgazdaság által kikényszerített szerkezetváltás bekövetkeztéig „átmeneti helyzet”-tel, kell számolni. Az átmeneti időszak legfontosabb döntési feladatai az erőműépítéshez kapcsolódnak. Ma ez az energetika társadalmilag egyik legvitatottabb területe. Az átmeneti időre megbízható igénybecslést adni nem lehet, bizonytalan igényhez csak rugalmas rendszer képes alkalmazkodni. Ezért az erőműépítési programban a nagy teljesítőképességű, hosszú építési idejű és nagy beruházási költségigényű alaperőművek építése helyett az erőművi rekonstrukciós programmal összekapcsolva a relatíve kisebb egység-
teljesítőképességű, korszerű, rövid idő alatt beruházható erőművi egységeket kell előtérbe helyezni (pl. kombinált gáz-gőzturbinás egységek). Ez annál is inkább indokolt, mivel a következő években éppen az ipari szerkezetátalakítás miatt számottevő energiaigény növekedéssel nem, sőt átmeneti stagnálással vagy kismértékű csökkenéssel is számolhatunk.

Az MDF álláspontja és programja az erőműépítéssel kapcsolatban az alábbi:

– Véglegesen le kell állítani a Nagymarosi Erőmű építését, mivel energetikailag nem indokolható, ugyanakkor megengedhetetlen ökológiai kockázatokkal jár. Szükséges, hogy az osztrák és cseh szlovák féllel a leállítással összefüggő tárgyalásokat megfelelő szakértelemmel és információkkal rendelkező, a mű megépítésében nem érdekelt személyek és szervezetek folytassák le.

– A Paks II-nek nevezett 2x1000 MW-os nukleáris erőműdépítési fejlesztést haladéktalanul le kell állítani, az ezzel kapcsolatos összes megállapodást és szerződést késedelem nélkül fel kell bontani, törekedve a legkisebb kárt okozó feltételek megteremtésére. Bizonyos, hogy 2000 körül üzembe helyezendő nukleáris erőmű – amennyiben megelőzné is a lignit erőművet – nem a jelenlegi Paks II. beruházás fejlesztés céljában rögzített áron és műszaki tartalommal valóul meg. Így egy csupán halasztó hatályú döntés a későbbi szerződés-bontás révén elvethető, oktan többletterhet jelent a nemzetgazdaság számára.

– Meg kell kezdeni a gáz-gőz körfolyamatú fűtőerőművi egységek (városi, ipari) építését, és azt olyan ütemben folytatni, ahogy a műszaki lehetőségek és az energigények alakulnak. A berendezéseket hazai részvételt preferáló nemzetközi versenytárgyalások útján kell beszerezni.

Az erőműépítési program fenti módosítása révén elérhető jelentős beruházási megtakarítás egy részét olyan pénzügyi alap megteremtésére kell fordítani, amelyből villamos teljesítményigényt csökkentő vagy alapenergia-felhasználást mérséklő beruházások vagy környezetvédelmet szolgáló beruházások finanszírozhatók.

– Ez a javaslat nagyon szimpatikus és bizonyára sokak fülének reiszó gondolat. De van egy bökkenő – ha nem több –, például az, hogy gondolkodjunk a beruházási megtakarításról?

– Volt egy erőműépítési program, amely tartalmazta Bős-Nagymaros és Paks megépítését. Ehhez képest van egy új program, amely 1995-ig több tízmilliárd megtakarítást jelent. Ebből kellene az energiaraionálizálási és szerkezetjavító alapot létrehozni.

Folytatni kell azokat a vizsgálatokat, amelyek alapján megítélhető, hogy a különféle alaperőmű-típusok (lignit, atom, stb.) közül melyik létesítése előnyösebb és mely időpontban. A vizsgálatokat minden költség-tételt és konzekvenciát (környezetvédelem, biztonság) korrektilű figyelembe vevő műszaki-gazdasági összehasonlító vizsgálat útján kell elvégezni.

Ennek során vizsgálat tárgyává kell tenni az optimális összkapacitást és egység nagyságot, a reálisan szóba jöhető beszerzési és együttműködési relációkat, a megvalósítás szervezeti és pénzügyi konstrukciójának szóba jöhető változatait.

Az átmeneti időszakban szükséges, hogy ezekben a kérdésekben döntést csak társadalmi konszenzus alapján lehessen hozni.

Dr. Varga István

(A cikket az *Gazdaság és energia* című folyóirat 1990. I. számából vettük át)

Átalakulóban az Építési Üzem

Az valamikor úgy volt, hogy minden aknáknak volt saját építési üze me. Aztán összevonták, kivonták, elvonták, megvonták. A lényeg, hogy most egy építési üzem van, de az is nemsokára új formában és funkcióval fog működni. A jelenlegi üzemvezetőt, Kunbert Frigyeszt kérdezem, hogy mivel is foglalkoznak jelenleg.

– Most építjük a Felsőbalokány utcai harminchárom lakosú bányakárpótló keretből. Mármost a bányaművelés miatt felszámolt lakások helyett épülő újakat. Van egyébként megrendelés ABC áruházra Pécsbányatelepen, a komióli tanácstól uszodára, a sűtőpartól garázs és Irodapülete. Megrendelőnk a Mohács Takarékszövetkezet és a horvéd kórház is.

– Hogy történik az elszámolás?

– A lehető legnyakatekertebb módon, sajnos. Külön kezelik a költségvetésünket, mármint a szénbányáknál. Valamelyik bányazüzem megrendel valamilyen szolgáltatást, azt önköltségen elszámoljuk, és utána kimutatnak egy bizonyos fiktitv hasznot. Így valamelyest látható, hogy az üzem milyen minőségben termel. A külső megrendelések is természetesen a központon átfutnak, csak más formában.

– Jelen pillanatban az üzem nyereséges?

– Igen, bár nem túlságosan nagy haszonnal dolgozunk. Ez viszont biztosan és pontosan megvan. Mi viszonylag ideális helyzetben vagyunk, mert teljes generál munkára tudunk vállalkozni.

– Hogyan alakulnak itt a keresetek?

– Ez relatív. Szerintem ugyanis alacsonyabb, mint általában az építőiparban, de... Itt műszakbér van, mert hogy bányacégről van szó, nincs vióskre járás, kedvező a munkarend, nincs fagyszabadság és van a bánya miatt hűségjutalom.

– Mi lesz a továbbiakban? Híszem a vállalat gyökere átalakulás előtt áll!

– Mi, ha minden igaz, a környék legnagyobb Kft-je leszünk. Ennek persze vannak feltételei. Nem szabad beleselni abba a hibába, hogy mindenáron, hirtelen nagy pénzeket akarjunk nyerni.

– Gondolom tudja, hogy az építőiparban komoly munkanéikültség van. A BÁZISNÁL ezres nagyságrendben bocsátanak el dolgozókat! Önk tudnak-e még új dolgozókat felvenni?

– Talán 30 főt. Azt hiszem nem mi fogjuk megoldani a munkanéikültség kérdését a szakmában. De úgy hiszem, éppen emiatt is fontos, hogy az átalakulás jól szervezett, meg elkapodott legyen. Itt nem lesznek klugróan magas keresetek, de számomra a legfontosabb, hogy munkahelyet, biztos megéltést, munkát tudjunk adni.

Moziműsor

Park(Pécs): Június 1-3-ig: Ragadozó (Predator). 4-től 6-ig: Cyborg. Előadások: 14, 16, 18 óra. 7-től 10-ig: Drágám, a kőlykök összementek. 11-től 13-ig: Rocky IV. 14-től 16-ig: Nem vagyunk mi angyalok. Előadások: 5, 7 óra.

Park(Pécs, Kertmozi): 7-től 13-ig: A légy II. 14-től 16-ig: Lambada, a tiltott tánc. Előadások: 9 óra. Kossuth(Pécs): 1-én: Cyborg. Előadások: 10, 12, 17, 19 óra. Ragadozó. 13, 15 óra. 2-3-án: Az églig örök fű. Előadások: 10, 12, Ragadozó. 13, 15 óra. Cyborg. 17, 19 óra. 4-6-án: Ragadozó. Előadások: 10, 12, 17, 19 óra. Cyborg. 13, 15 óra. 7-8-án: Drágám, a kőlykök összementek. Előadások: 10, 12 óra. Rocky IV. 2, 4 óra. A légy II. 17, 19 óra. 9-10-én: Dot és a kenguru. Előadások: 10 óra. A légy II. 12, 17, 19 óra. Rocky IV. 2, 4 óra. 11-én: Légy II. 10, 12, 17, 19 óra. Drágám a kőlykök összementek. Előadások: 2, 4 óra. 12-13-án: Rocky IV. Előadások: 10, 12 óra. Drágám, a kőlykök összementek 2, 4 óra. A légy II. 12, 17, 19 óra. 14-15-én: Könnyű vér. Előadások: 10, 12, 17, 19 óra. Lambada, a tiltott tánc. 13, 15 óra. 16-án: BMX banditák 10 óra. Nem vagyunk mi angyalok 12 óra. Lambada, a tiltott tánc. 13, 15 óra. Könnyű vér. 17, 19 óra.

Kossuth(Pécs, Klub): 1-től 3-ig: Céliövölde. Előadások: 16, 18 óra. 4-én: Női ügy. 16 óra. 5-8: Női ügy. 16, 18 óra. 7-től 10-ig: Vérrel és kötéllel: Előadások: 16, 18 óra. 11-től 13-ig: Ez a harc lesz a végső? Előadások: 16, 18 óra. 14-től 16-ig: Védtelenek: 16, 18 óra.

Uránia(Pécs): 1-től 3-ig: Cyborg. 4-től 6-ig: Ragadozó. 7-től 10-ig: Drágám, a kőlykök összementek. Előadások: 4, 6, 8 óra. 11-től 13-ig: A légy. 14, 16, Rocky IV. 8 óra. 14-től 16-ig: Lambada, a tiltott tánc. Előadások: 14, 16 óra. Szellemirtók II. Előadások: 18 óra.

Hosszúhetény: 3-án: Rózsák háborúja. Előadások: 5 óra. 4-én: Imagine. 6-án: Született július 4-dikén. Előadások: 6 óra. 10-én: Szorul a hurok. 11-én: A halálraítél. 13-án: Fergetesek középcsatár. Előadások hétköznap 7, vasárnap 6 óra.

Mázaszészvár: 3-án: Viesza a jövőbe II. 5-én: Nicsak, ki beszél. 10-én: Rózsák háborúja. 12-én: 9 és 1/2 hét. Előadások: 6 óra.

Pécsvárad: 3-án: Született július 4-dikén. Előadások: 3 óra. 4-én: Rózsák háborúja. 7-én: Olivér és társai. 10-én: A halálraítél. 11-én: Szorul a hurok. 14-én: Fergetesek középcsatár. Előadások: 8 óra.

Sásd: 1-én: Halálpart. 4-én: Az utolsó csepp. 6-án: Az országút fantomja. 8-án: Rózsák háborúja. 11-én: Országúti diáco. 13-án: Pledone Hongkongban. 15-én: A halálraítél. Előadások: 17 óra.

Komló Városi Művelődési Központ

Színház- és Hangversenyterem

1-én, pénteken 19 órakor a NAGYVÁRADI SZÍNHÁZ vendégjátékát tervezzük. Részletes programot külön színlapokon közöljük!

11-én, hétfőn 18 órakor ERKEL FERENC ZENEISKOLA ÉVZÁRÓ ÜNNEPSÉGE.

Mánfai Árpád-kori templom

10-én, vasárnap 17 órakor Szántó Piroska festőművész „Bibliai képek” című kiállításának megnyitója. Közreműködik: a KOMLÓI MUNKÁSKORÚS és a KODÁLY ZOLTÁN ÉNEK-ZENETAGOZATU ÁLT. ISKOLA KÓRUSA. Belépődíj: 30.-Ft.

Május I. Művelődési Ház

Magányosok klubja

3-án, 10-én, vasárnap 16-21 óráig Te meg én - táncest. Játsszik az Ambach-Hajnal duó.

ILKO 6-án, szerdán 16 órakor

Belvárosi nőklub

13-án, szerdán 17 órakor Belényesi élményein. Előadó: Aszódi Kinga újságíró.

FONOTÉKA Szerdán és csütörtökön 16-19 óráig, szombaton 9-12 óráig BARKÁCSMŰHELY keddi napokon 15.30-18.30 óráig vehető igénybe.

KIÁLLÍTÁS a mánfai Árpád-kori templomban június 10 - szeptember 30-ig Szántó Piroska Bibliai képek című kiállítása látható. Megnyitja 10-én, vasárnap 17 órakor Bors László esperes. (A megnyitó után körushangverseny lesz.) A látogatóknak a templom a szemközti erdészházban lakó gondnok nyitja ki.

A Május I. Művelődési Ház kiállítótermében június 3-ig látható Sik István pedagógus festményeinek kiállítása. Megtekinthető hétköznap 13-16 óráig, szombaton-vasárnap 16-19 óráig.

Úttörő- és Ifjúsági Ház

2-án, szombaton 18-22 óráig ifidiszkó,

6-án, szerdán 15 órakor úttörőházi szakkörök évzáró értékelése, bemutatkozó kiállítás,

8-án, pénteken TANÉVTEMETŐ 18-19 óráig Lucky B. együttes koncertje, 19-22 óráig diszkó, belépődíj: 50.-Ft.

12-én, kedden 9 órakor Könyvbaratok kirándulása Kishajmás-Hertelend,

10-11-12-én ifitábor Balatonmárián, 13-16-ig Komlói Gyermekzenekar szaktábor Balatonmárián,

14-én, csütörtökön 9 órától TESTŐRÖK évzáró kirándulása.

Klubkönyvtárak programja Gesztenyési klubkönyvtár

Asszonyklub 4-én, hétfőn 17 órakor Főzőcske. 10-én, vasárnap 17 órakor a klub tagjai részt vesznek a mánfai Árpád-kori templomban rendezett kiállítás megnyitóján és hangversenyen. 11-én, hétfőn 17 órakor a nyári programok megbeszélése.

Mánfai klubkönyvtár

Könyvkölcsönzés hétfőn és csütörtökön 18-20 óráig. Cigányklub minden szombaton 18 órakor

Mecsekfalui klubkönyvtár

Könyvkölcsönzés gyerekeknek minden szerdán 16 órától.

Félérettek

Mire lapunk az olvasó kezébe kerül, e maturálók már minden biznnyal érett ifjak lesznek. Felvételünk idején még csak félig voltak túl az érettségi vizsgákon, de az aznapi írásbellt – jól, vagy kevésbé sikeresen – már le tudták, így érthető a felszabadult jókedv. Ez évben a Kodály Zoltánról elnevezett gimnáziumnak 118 végzős tanulója volt. Csak remélhetjük, hogy e próbát kiállva valamennyien megtalálják majd helyüket az életben, akár továbbtanulással, akár a munkapadok mellett.

Fotó: Tóth L.

Komlói csalót keres a rendőrség

Az Esztergomi Rendőrkapitányság bűnügyi osztálya nyomozást folytat csalás bűntettének alapos gyanúja miatt Vasas Mihály, Komló, Körtvélyes u. 23., III/22. szám alatti lakossal szemben, aki korábban a „Metál” Kft., Harkány, József Attila u. 44. szám alatti cégnél dolgozott üzletkötőként.

Munkahelyéről elbocsátották, a kft. bélyegzőit, nyomtatványait nem adta le, azokat felhasználva követi el jelenleg is csalásait.

Mint a „Metál” Kft. üzletkötője mutatkozik be és bútorendeléseket vesz fel magánszemélyektől, kiskereskedőktől. Kitélti az űrlapot, amin a bútortípusát

is feltünteti. A megrendelő előtt kiszámolja a vételárat és attól függően 18 000-80 000 forintig előlegelet vesz fel, amelyről átvételi ellismervényt is ad. Békéscsabán született 1957. április 4-én, anyja neve: Gönczi Anna Rozália. Személyi száma: 2741.

Személyleírása: körülbelül 176-178 centiméter magas, zömök testalkatú, válla széles, haja rövidre nyírt, szőkés-barna, jobbra fésülve viseli. Sárga színű, 1200-as típusú személygépkocsival közlekedik. Vasas Mihály jelenleg ismeretlen helyen tartózkodik.

Felbukkanása várható az ország szállodáiban, jobb szórakozóhelyein.

Asztaliteniszezők az NB II.-ben

Az asztalitenisz NB III-ban befejeződött a bajnokság. A KBSK sportolói nagyszerűen szerepeltek, s kis szerencsével (Tolnával álltak végig versenyben az első helyért, de ők az utolsó mérkőzéseket elvesztették, ráadásul egy vitás mérkőzés miatt is pontot raboltak el tőlük) a tabella első helyén végeztek, s ezzel jogot nyertek arra, hogy az elkövetkező idényben már az NB II-ben folytathassák sikeres szereplésüket.

Az utolsó két mérkőzésük eredményel:

KBSK Kaposvár 10:6 Komlói győztesek: Arató 4, Schmidt 3, Lelpold 2, Márton I.

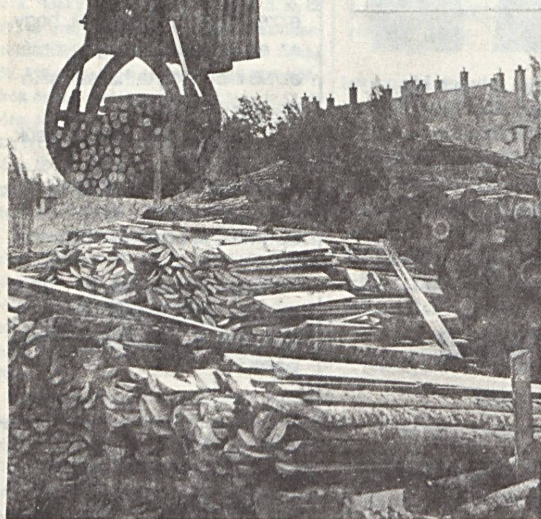
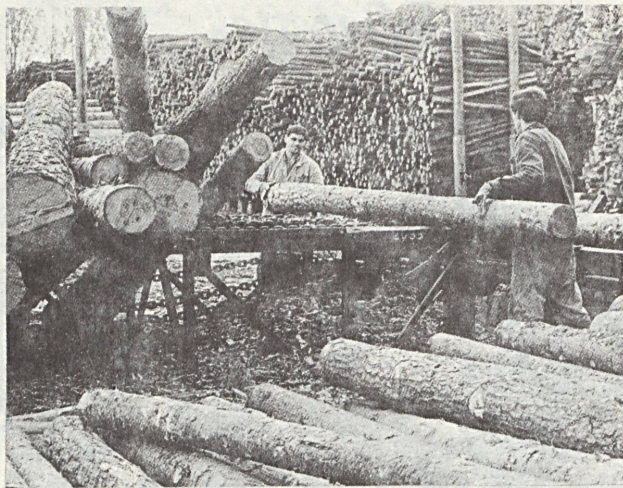
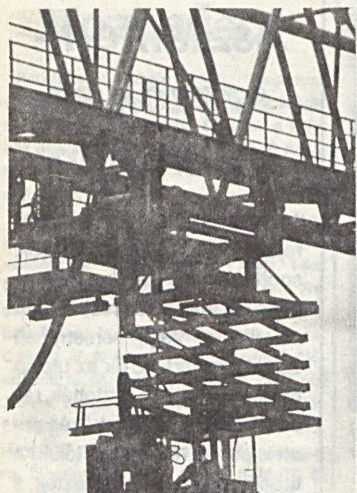
KBSK-Somogyárd 13:3 Komlói győztesek: Arató 4, Schmidt 4, Lelpold 3, Podpác 2.

A Baranya Megyei Népművészeti Szövetkezet

felvesz szak-és betanított varrónőket Pécs, Templom tér és hosszúhetényi üzemébe.

Magas kereseti lehetőséggel – tőkés exportra történő gyártás.

Érdeklődni:
a helyszínen, illetve
Pécs, Tel: 15-824,
Hosszúhetény,
Tel: 90-820.

Gatterosok

Fotó: Tóth László

Nem történt fegyelemsértés

Minden bányaművelési területnek megvannak a maga geológiai adottságai. Itt sok minddel számolni kell, hiszen világvizonylatban is rendkívül kedvezőtlenek a bányaművelés feltételei. De a víz... Az itt nem számít veszélynek, a terület adottságaiból nem következik. (4. oldal)

MECSEKI BÁNYÁSZ

A Mecseki Szénbányák dolgozóinak lapja

XXVIII. évfolyam. 11. szám

1990. június 18.

Ára: 4.60 Ft.

„Tróger” leszek, vagy „tulajdonos”?!

Azért ne feledje senki, hogy a bányászok nemcsak a torkukon engedték le a „munkaerejük árát”, volt itt azért felhalmozás is... Esetleg szívesen visszainvesztálják a bányába, talán egy sajátuk tekintett vállalatnál másképp alakul a munkához való hozzáállás. Ha hagynak nekünk dolgozó részvényeket venni. (3. oldal)

Vagyonvédelmi társaság

Az átalakással kapcsolatos két munkabizottságot az igazgatótanács hozta létre. Tagjai azok, akik eddig is rész vettek a vállalat vezetésében. Akik eddig sem tudták megoldani a vállalat gondját, feltehetően most, vagy ezután sem fogják tudni. A társaság azokra az emberekre számít, akiknek vannak gondolataik, de eddig sem és most sem tudták kifejteni véleményüket a legitim csatornákon.

(11. oldal)

A lehetőség adott, csak ki kell használni

Ezek komoly beruházással épült, nagyértékű ingatlanok, és most, hogy csőd-helyzetben van a bánya, igyekszik pénzt tenni mindenét, bizonytalan, hogy mikor kerül sor Harkányra, vagy Alsóbélatelepre. Annak idején nagyon sok, izzadsággal megtermelt nyereségrészesedést fogtak vissza, hogy megépüljenek ezek a pihenőhelyek.

(9. oldal)

MECSEKI Bányász

a Mecseki
Szénbányák
dolgozóinak lapja

**Felelős
szerkesztő:**
Békéssy Gábor

Szerkesztőség:
7629 Pécs,
Dobó I. u. 89
Telefon: (72) 11-337
üzem: 13-40,
Fax: (72) 25-800

Kiadó:
Mecseki Szénbányák
7629 Pécs
Komját A. u. 5.

Felelős kiadó:
Mester József
főmunkatárs

Készült a CARBOCOMP
Számítástechnikai és
Nyomda Kft nyomdájában
Pécs, Dobó I. u. 89.

Felelős vezető:
Pető Atilla

Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a Mecseki
Szénbányák üzemében, a bé-
rügylő osztályokon
Példányonkénti eladási ár:
4,60 Ft.

Évi előfizetési díja: 120 Ft.

Index: 25917

Engedélyszám:

III.ÜLV/13/BA/1987

ISN 0134-0956

Hirdetési díjak:

apróhirdetés szavanként
7 forint;

keretes hirdetés hasábmilliméteren-
ként 10 forint;

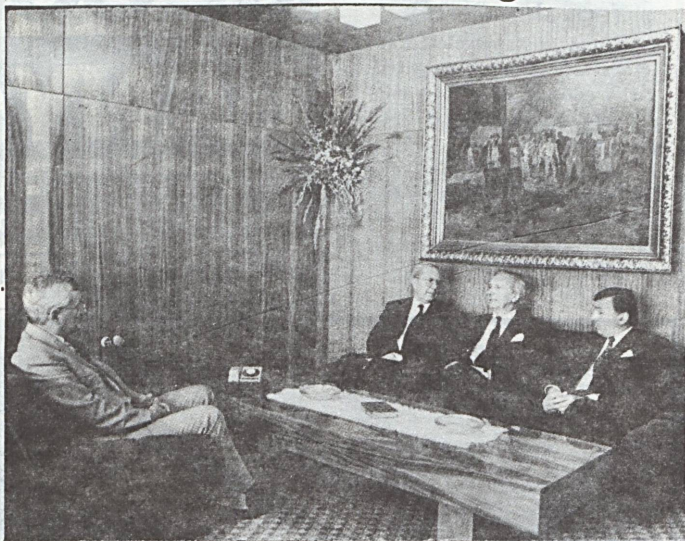
gyászjelentés soronként 40 forint,

közületeknek 100 forint;

elvesztett tárgyak szavanként

10 forint

NSZK-nagykövet látogatása

Dr. Alexander Arnot NSZK-nagykövet (szemben, közepén) szerint a magyarok tehetséges emberek, a történelemben már sokszor bizonyították életrevalóságukat.

Fotó: Tóth László

Dr. Alexander Arnot, a Német Szövetségi Köztársaság magyarországi nagykövete udvariassági látogatást tett május 31-én a Mecseki Szénbányáknál. A nagykövetet fogadó Csethe András vezérigazgatótól Arnot úr mindenek előtt a vállalat helyzetéről érdeklődött.

A vezérigazgató röviden ismertette a Mecseki Szénbányák múltját, megemlítve, hogy az itteni bányászkodás kialakításában mindig is nagy szerepe volt a németajku lakosságnak, a gránerek még most is a legszorgalmasabb, szakmailag a legfelkészültebb bányászok közé tartoznak. Elmondta azt is, hogy a jelenleg ismert szénvagyon 50 évre elegendő termelést biztosít a vállalatnak a jöminőségű, kokszolható fekeszénből.

A jelenlegi helyzetet elemezve kifejtette, hogy véleménye szerint az itteni ásványvagyonra az elkövetkező években is elengedhetetlenül szüksége lesz az országnak, de az nem mindegy, milyen gazdálkodási körülmények között történik majd a termelés. Hozzátette nagy átalakulás előtt áll a szénbá-

nyászat, valószínű részvénytársasági formában fognak a továbbiakban működni, ehhez azonban tisztázni kell a nehézipar, benne a kitermelő ágazat termelési, pénzügyi, irányítási körülményeit. A termelési adottságok javításához mindenek előtt tőkére volna szükség, számítnak a külföldi befektetők érdeklődésére is.

Arnot úr figyelmesen hallgatta a beszámolót, s bár konkrét pénzügyi támogatást nem tudott felajánlani, annyit megígért, szívesen közvetít nyugatnémet vállalatok és Mecseki Szénbányák között. Hozzátette, örül annak, hogy a vállalat már eddig is jó kapcsolatokat épített ki német cégekkel, véleménye szerint nagy lehetőség kínálkozik a baden-würtenbergi tartomány kitüntető baranyai érdeklődésének jobb kihasználásában.

Végezetül kifejtette, ő úgy látja, a magyarok tehetséges emberek, sokszor még a lehetetlenre is képesek, a történelem folyamán ezt már többször bizonyították, s feltehetően a mostani nehéz helyzetet is hamarosan megoldják.

Vélemények az átalakulásról

„Tróger” leszek vagy „tulajdonos” ?!

Tudja-e, hogy milyen változások várhatók a szénbányáknál az átalakulással kapcsolatban?

– Mi bányászok csak légből kapott hírekből értesülünk. A dolgainkat nem mi mozgatjuk. Mi ehhez nem értünk, elvesszünk itt a politikai harcban. Biztos a részvénytársasági forma a legjobb a bányának, de mi is tulajdonosok akarunk lenni. Ha ebben a dologban nem engednek minket szóhoz jutni, bármikor munkanélkülivé tehetjük magunkat. A munka becsülete nem az állásunk biztosítása, hanem a munka tényleges elismerése.

– Mit gondol, arról, hogy veszteséges a vállalat, vagyis a szénbányászat?

– A széntermelés addig, amíg szükség van energiára az életben maradáshoz, addig nem lehet veszteséges. Amíg kényszerek szakadnak ránk, gondolkodok itt a szervezatlenségre, a túdagadt improduktív szférára, a korrupt érdekekre, addig gazdaságtalan termelésről beszélhetünk. Az igazi veszteség az, hogy rossz irányba használták a munkaerőket. A bányász pedig mindig tudja, hogy a „munkaerőnek” ára van, még akkor is, ha ezt mások közgazdasági kategóriaként fogják fel. Én sem akarom műszakonként fizetett robottal leélni az életem, ha jogunk lehet a bá-

nyának csak egy kis részét is „tulajdonolni”, minden megváltozhat itt. Azért ne feledje senki, hogy a bányászok nemcsak a torkukon engedték le a „munkaerejük árát”, volt itt azért felhalmozás is... Esetleg szívesen visszainvesztálják a bányába, talán egy sajátnak tekintett vállalatnál másképp alakul a munkához való hozzáállás. Ha hagynak nekünk dolgozói részvényeket venni.

– Mit gondol, van esélye a bányának a túlélésre?

– Amíg a szovjet „villanyoltás” réme kísért, addig kénytelen ez az ország, ez a kormány a szénbányászat megmentésén fáradozni. El kell gondolkodni gazdaságtalan vagy gazdaságtalan jövőnkön. Amennyiben a valós áráért termeljük ki a szenet, nem lehet veszteségről beszélni. De azt én nem tudhatom, hogy hogyan. Ez a mérnökök, a vezetők dolga. Rajtuk múlik, hogy mi mennyit tehetünk le az asztalra. Találják ki a legösztönzőbb formát arra, hogy személyes érdekem legyen a vállalat nyeresége. Így összhangot lehet teremteni, talán megússzuk kisebb műtétel.

– Kinek fog a „vére folyani” a műtét miatt?

– Hát a miénk nyilván nem. Tudomásul kell venni, hogy bárki hozhat ide tőkét, ha nem hoz fel senki egy deka szenet

sem. Nem követelek fejeket, de azok vére folyjon, akik eddig a mi munkánkon élősködtek. Túl nagy az igazgatóság épülete. Aki döntéseivel nap mint nap, a munkatársam életét veszélyezteti, legyen az bár akárki, felelősséggel tartozik velünk szemben is.

– Mit gondol az átalakulás után visszaállhat-e a bányász becsülete?

– A bányász munkájának becsülete együtt fogyott a rendszer devalválódásával. Ez a torz rendszer fantomává tette a munkát. A munkaerő, a munka értéke sehogyan sem volt látható, kimutatható. A torz arányok hol piedesztálra emelték, hol a bányászbéka szintjére süllyesztették a bányászokat. Egy új rendszerben, ahol pénz, piac, profit diktálnak, egyetlen érdek van, a nyereség. Akkor nem lehet se magunkat se másokat áztatni. A munkáért annyit kell fizetni, amennyit ér.

– Ezért a mostani átlag húszezerért maradnának továbbra is a föld alatt?

– Ez a kereset nem rossz, de az már fölháborító, hogy egy bányásznak ennyi a keresete. Egy részvénytársaságban, ha van részvényem, tulajdonosnak érezhetem magam. A munkámon múlik az osztalék is. Tehát nem lenne mindegy, hogy lógok, vagy termelek a föld alatt.

Lezárult a bétai bányabaleset vizsgálata

Nem történt fegyelemsértés

Nemrég zárult le a szomorú januári bányaszerencsétlenség vizsgálata. A végleges jegyzőkönyv elkészült, azt minden illetékes megkapta, tudomásul vette. „A Mecseki Szénbányák Komló Bányüzem Béta akna IX. szint 2. Ny. kvgt.-tól Ny-ra II-es telepi osztásos szintes főtészénomlasztásos fejtésben 1990. évi január hó 31-én történt, egy személy halálos, egy személy súlyos, de nem életveszélyes és egy személy három napon túl gyógyuló üzemi balesetét elvieszedett széntörmelék (széniszap) okozta. Az elvieszedett széntörmelék (széniszap) betörés következtében a fejtési homlokon keresztül, annak felteltségét és biztosítását megszüntetve, ill. meggyengítve 195 m széntörmelék és 293 m³ víz kezdetben lávaszerűen, majd később felhígulva hirtelen áramlott be a fejtési vágatba.”

– Szinte hihetetlen! Értetlenül álltunk a dologgal szemben. – mondja Pető Géza a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség munkatársa.

– Tudtommal a főbányaveszélyek ellen biztos védelmi rendszer működik.

– Igen. De ez a terület, a Mecsek igen vízszegény hegység. Minden bányaművelési területnek megvan a maga geológiai adottságai. Itt sokmindennel számolni kell, hiszen világvizonylatban is rendkívül kedvezőtlenek a bányaművelés feltételei. De a víz... Az itt nem számít veszélynek, a terület adottságaiból nem következik.

– Akkor honnan került elő a víz?

– Ezt bizony sokáig tartott kideríteni. Minden jel arra mutatott, hogy itt nem történhetett más, mint hogy valamilyen külszíni eredetű víz jutott le a föld alá. Nátrium-fluoreszein indikátorral festettünk külszíni vizet, és a folyamatosan vett vízminták analizálása után kiderült, hogy a Macskalyuki vízfolyás jutott le erre a területre.

– Erre nem lehetett volna előzetesen odafigyelni, nincs ebben valakinek felelőssége?

– Nem, erre nem lehetett volna sehogyan sem felkészülni. Ez meglehetősen újszerű eset. A szakirodalom nem tesz említést még csak hasonlóról sem. Mi pontosan végigvizsgáltuk az esetet, kihallgattuk a tanúkat, személyi felelősség, vagy bármiféle mulasztás nem állapítható meg. A vizsgálat lezárult fellebezés nélkül. Mi vizsgáljuk a mulasztás és a baleset közti összefüggéseket, a vizsgálati anyagot az érintetteken és az illetékes intézményeken kívül eljuttatjuk a rendőrségre is, akik büntetőjogi szempontból nézik a dolgot. Számukra is egyértelmű volt, hogy büntetőjogi felelősség nem állapítható meg.

– Megkapták-e a szénbányáktól a megfelelő segítséget a tanúkihallgatások során?

– Igen, megkönnyítették a dolgunkat. Mindenki a valós okot akarta tudni. A kihallgatott tanúk őszintén igyekeztek feltárni az eseményeket. „Január 31-én a délutános műszak-harmadban a munkahelyre szakvezető vājárként Hruza Jenő, beosztott vājárként Jedlinski Wieslaw lengyel állampolgárságú személy és Mida Csaba volt telepítve. A munkahelyen 15 óra 45 percet követően ellenőrzést tartó Bánkúti Imre szakvezető aknász megállapította, hogy ... a vágatszaksz megasztításának megerősítése a ... technológiai utasítás előírásainak megfelel. A munkahely bejárata irányában tőlük egy méterre Hruza Jenő szakvezető vājár jelenlétében Bánkúti Imre szakvezető aknász a munkahelyi ellenőrzési naplóba leírási szándékát kezdte meg. Ekkor – kb. 16 órakor – a fejtési munkahely homlokja felől igen erős mennydörgésre emlékeztető dügörgést, ropo-

gást, morajlást hallottak, amelyet követően azonnal elkezdtek futva kifelé menekülni. A kezdetben láva, ill. malter sűrűségű, majd később felhígult iszapszerű elvieszedett széntörmelék a munkahelyen tartózkodók közül Bánkúti Imre aknászt és Mida Csaba vājárt a munkahely bejáratáig, Hruza Jenő szakvezető vājárt és Jedlinski Wieslaw vājárt 90 méteres távolságon keresztül a második szállítóberendezés meghajtóművéig sodorta.

Az iszapszerű elvieszedett széntörmelék betörés által Jedlinski Wieslaw és Mida Csaba vājárok halálos üzemi balesetet szenvedtek. Hruza Jenő sérülése súlyos, de nem életveszélyes volt. Bánkúti Imre aknászt elsősorban pszichikai megrázkódtatás érte, ami három napon túli üzemi balesetét eredményezte.” – Ha egyszer ez megtörtént, megeshet máskor is.

– Mi történik a továbbiakban? Ennek a szomorú balesetnek lesznek-e következményei az elkövetkezendő időszakokra nézve?

– Megszületett a döntés, hogy a továbbiakban szükséges ellenőrzés terjedjen ki a vízfolyásokra is. Vizsgálni kell a külszíni vizeket. Ahol vízbeszivárgás feltételezhető, azt a szakaszt ki kell iktatni a bányaművelésből. A vizet el kell folytatni vagy medret csinálni neki, kiszivattyúzni. Ez az üzem hatásköre, de a végrehajtást mi, a bányaműszaki felügyelőség, ellenőrizzük. Szokták mondani, hogy sorsát senki el nem kerülheti. Ez talán itt igaz is, de nem vígasztal senkit. Amíg még lehet tenni valamit magunkért, életünkért, addig ez kötelességünk. Azt gondolom nincs, nem lehet most már ok arra, hogy még egyszer hasonló baleset megtörténjen.

OMBKE tisztújító közgyűlés

Sokoldalú és körültekintő előkészítés után június 4-én tisztújító közgyűlést tartott az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Mecseki Csoportja. Az elmúlt időszakban a tagság felelős szakértelemmel vett részt a vállalat és tágsabb értelemben az ország bányászati ügyeinek alakításában. A csoport elnöke ismét Csethe András vezérigazgató, titkára Gajdócsy János lett. A vezetőseg tagjai: dr. Koncsag Károly, Lipi Imre, Major Géza, Muhel József és dr. Turza István.

Fotó: Tóth László

István-aknán minden csendes, de...

István aknára is betört a nyár. A bezárt bánya, a szinte lakók nélküli falu csendet, békét sugároz. Már nem látszanak a földsebek, benőtte az űde zöld. A puha takaróban szóttan, kopott ipari épületek kfsértének. Nincs műszakváltás, a buszon csak néhány idegen téved ide. A kisbolt nyitott ajtaja időtlen nyugalommal várja néhány vásárlóját. Magányosan szopogatja napi betevő sörét az öregúr a fák alatt, a hajdan hangos kerti kocsmá egyetlen vendége.

A bányaépületek bejáratánál egy-egy ember szívja békésen cigarettáját. Itt mindenkivel szóbaállnak, megkérdézik kilétét, uticélját, hiszen már olyan kevesen jönnek ide. A bánya külszíni épületeinek udvara egy bányaskanzenz idéz. Az esőtől kivirult fű között már csak relikviák a rozsdás sínek, a mozdulatlan csillék. És megbonthatatlan csend. Itt a múlt mozdulatlan világában kihallatszik valami lüktetés.

Az épületkomplexum legeldegottabb sarkában közeledéssel együtt erősödik az ütemes dobogás. Igen itt a romok között növekszik egy új virág. Még a neve is kicseng, mint egy cola-s üveg a

múlt században. A CAR-MAT Kft mintegy 35 dolgozója itt készíti vadonatúj, berregő fűnyírógépeit. Ambivalens érzéseimet ironiával fűszerezi a rozsdás, szinte múzeumi csillébe állított, frissen esztergált, sorba rakott alkatrészek látványa.

Itt ebben a kis szegletben felpörgött tempóval zajlik az élet. Fémekek csattognak, dinamikus emberek szaladgálnak a kicsi irodába. Telefon csörög, pénztárnapló sorait rója az adminisztrátor. Most már rendes kerékvágásban folyik a munka. A Kft egyébként tavaly júliusban kezdte meg tevékenységét. A megszüntetett bánya üresen maradt épületeinek hasznosítása végett kereste meg a Mecseki Szénbányák a Szabadszentkirályi Fémmipari Vállalatot. Nekik volt ötletük. Összedobták az alapítókat. A szénbányák tőkearánya 55 százalék, tehát a legfőbb döntések joga itt van.

Összeállt a 35 ember, túlnyomó többségük addig a bányánál volt alkalmazásban. Ismerik egymást, a légkör családias. Egy hónapig tanulták a szakmát Szentkirályon aztán beindult a termelés. Ők a Rubi gépcsalád

KF 04-es típusu kerti kisgéphez gyártják a fűnyíró adaptert. A munkahét 42 óras, reggel 6-kor kezdik a napot, de mindenki mindig annyit túlórázik amennyit akar. Hiszen teljesítmény után jön a kereset. Most pedig sok lehetőség van keresni, a termék ugyanis ilyenkor tavasszal kelendő. Mivel, raktárak nincs, így mindig azonnali eladásra termelnek. Az üzletkötést az anyavállalat, a szentkirályiak intézik. A pénz is csak az áru eladása után jut a dolgozó kezébe, illetve folyószámlájára. Itt ugyanis minden embernek átutalási betétszámlát nyitottak, és a kereset arra kerül rá. A tag az OTP-ben bármikor kiveheti azt a kb, 15-20 ezer Ft-ot, amit itt átlag havonta megkezes. Persze ebben a szép összegben benne van fejenként 30-40 túlóra.

A Kft tényleg olyan, mint egy család. Kettőtig dolgozik mindenki, a túlórázók közül az utolsó bezárja maga után a műhelyt, és leadja a bánya még élő portáján a kulcsot. Úgy tűnik, remények vannak újabb, nagyobb megrendelésre és elfér még itt esztergályos is ...

Pályaváltás szükséges a rehabilitációban

A társadalmi és gazdasági átalakulás a piacgazdaság új helyzetet teremt a megváltozott munkaképességű dolgozók intézményes foglalkozási és anyagi rehabilitációját illetően. Egyértelműen megszűnt az ideális környezet, mely a tervgazdálkodás, a teljes foglalkoztatottság időszakában létezett, ahol elfogadható szinten és mértékben kezelhető volt a rehabilitált dolgozók foglalkoztatása és szociális ellátása, kihangsúlyozottan a földalatti bányászdolgozók esetében.

A foglalkozási rehabilitáció jelenlegi rendszerében a gazdasági szabályozók változásai, a munkahelyek, vállalatok felszámolása, általános foglalkoztatási nehézségek, a létszámleépítésre ösztönző keresetszabályozás, az eredménycentrikusság, a hatékonysági követelmény hangsúlyozottabbá válása a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatására kedvezőtlenül hatnak. A munkáltatók törekednek leépíteni a kevésbé mobilizálható, a foglalkoztatás megszervezésében több törődést, gondot jelentő munkaerőt.

Ugyanakkor az egyén létfeltételei – főleg azért, mert kiszorulnak a munkából – sok esetben kritikus, illetve kilitástalan. Különösen hátrányos helyzetben vannak a megváltozott munkaképességű bányamunkára alkalmatlanná vált dolgozók, akik elhelyezkedése egyéni adottságuk, átképzésük képességeik és életkoruk miatt nem oldható meg.

Korábbi vizsgálatok tapasztalatai szerint nemcsak hazánkban, hanem a bányászlatban is rendkívül alacsony a foglalkozási rehabilitáció színvonala és szinte egyetlen területén sem képes funkcióját hatékonyan betölteni. Ismeretes, hogy a foglalkozási rehabilitáció színvonalában és esz-

közrendszerében – az utóbbi években tett fejlesztési kísérletek ellenére – elmozdulás nem történt. Nem történt változás a piac-képes fejlesztési igények meghatározására, a megmaradt képességek fejlesztésére és hasznosítására.

A fő okok közt említésre méltó, hogy mielőtt a javaslatok bevezetésre kerültek volna, alapvetően megváltozott az a társadalmi-gazdasági környezet, amelyben működni kellett volna, a gazdasági és pénzügyi érdekek előtérbe helyezése gátolta a szakmai célkitűzések megvalósítását. Meggyőződésünk, hogy nem éltek és élnék kellően a vállalatok a pénzügyi kedvezményekkel, melyek a rehabilitációs munkát lényegesen könnyítene, a források felhasználása jól illeszkedne a mai vállalkozási rendszerbe.

Az ismert társadalmi, pénzügyi és gazdasági környezet, nem utolsósorban a munkaerőpiac az egészségkárosodottak általános helyzetének rendezését, ezen belül megfelelő szintű foglalkoztatási lehetőségek megvalósulását, anyagi és egzisztenciális biztonságuk megteremtését sürgeti. Ezért halaszthatatlannak tartjuk a foglalkoztatási rehabilitáció rendszerének korszerűsítését, benne a meglévő bányászokat megillető elátások fenntartását a szükséges korrekciók elvégzésére. Többek között megemlítné: a rehabilitációs munkakör előírásának, illetve feltételének oldását markánsabb jogvédelmet biztosítani a rehabilitáltaknak, fokozni a munkáltatók foglalkozási rehabilitációjában való érdekelttségét, stb.

Legsürgősebben kezdeményeztük a végkielégítésről és az átmeneti munkanélküli járadékról szóló jogszabályok módosítását, egybeesően a rehabilitáltak érdekeivel. Dénes A.

Állami vagyon – vállalkozás élénkítés

A valódi piacgazdaság létrejöttének egyik legsúlyosabb akadálya sokak szerint az állami tulajdon nyomásztó túlsúlya, s az állami tőke alacsony hatékonysága működtetése. Ezért szükséges a minél nagyobb mértékű privatizáció, továbbá, hogy a külföldi tőke számára is vonzó legyen a magyarországi befektetés. Más oldalról sokan vitatják az állami tulajdon mágánkézbe adását, s továbbra is az állami tulajdon meghatározó szerepére szavaznak. A törvényhozás nemrégiben szabályozta az Állami Vagyonügynökség működési körét, az állami vagyon kezelésének és hasznosításának módját, valamint az állami vagyon védelmét. Létrejött a Vállalkozás-fejlesztési és Vagyonpolitikai Iroda, amely alapítvány keretében segíti a privatizációt. Már működnek, s a jövőben alakulnak további vagyonkezelő szervezetek, amelyek a rájuk bízott állami vagyon minél hatékonyabb befektetésében érdekeltek. A Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság által június 25-26-án Szolnokon (Művelődési Ház.) rendezendő konferencia a felsorolt kérdéskörrel foglalkozik majd, megszólaltatja a hatóság képviselőit, a vagyonkezelő, vállalkozásfejlesztő és finanszírozó szervezetek munkatársait, valamint néhány vállalkozót, akik nyertesei, vagy talán szenvedő alanyai is lehetnek a privatizációs folyamatnak.

Két kérdés a múltból

Nyereséges volt-e a DGT? Hogyan tudták 1950-től finanszírozni a szénbányászatot?

Az OMBKE nyugdíjsai május nyolcadikán tartották meg a tisztújító közgyűlés előtti megbeszélést. Az új mecseki egyesületi szervezeti formát Tiszai László okl.bm. ismertette, egyben körvonalazta a mozgósító elemeket hordó új programot is. Szontagh József okl.bm. a nyugdíjasok vállalatot segítő munkáját vázolta szakértői körben és egyéb területekkel kapcsolatban. A szerteágazó beszélgetés során – többek között – két érdekes kérdés is elhangzott, amely szemléletes fényt vet a szénbányászat helyzetének értékelésére.

Az egyik kérdés a DGT hajdani gazdaságosságára, s ezzel együtt a fennmaradás biztonságára vonatkozott. A Duna Gőzhajózási Részvénytársaság bányái kezdetben a közlekedést szolgálták. Később a vasút lett a fő fogyasztó. Az 1906-os szénválság és a Monarchia szerkezeti szétválásának közeledte (1917) vezette a DGT vezetőségét, hogy a konjunkturára számítva nagyarányú rekonstrukciót hajtson végre. Ezt 1913 és 1928 között végrehajtotta és leszorított termeléssel, keményen kézbe tartott telepfélt munkássággal, alacsony bérekkel, rendkívül kisszámú mérnökkel és felügyelettel működött. Széntermelése hasznosítása érdekében közvetetten kezdeményezte a faluvillamosításokat, a háztartási gázgyártással összefüggő kocszgyártást.

A kőszén tulajdonságaira tekintettel kiterjedt elemzéseket hajtott végre a vegyi hasznosítás körében, a korom- és csekély füstmentes nagy hőértékű brikettel több nemzetközi árumintavásáron díjat

nyert. A DGT egészében a pécsvidéki bányák fokozatosan vesztettek súlyukból, ez folyamatosan vezetett az anyaggazdálkodás és munkaerőgazdálkodás szigorítására.

A szociális és jóléti ellátás a kor szintjén a megbízható elemi ellátást nyújtotta, de a társadalmi mobilitás korlátozottsága, a hosszú szolgálati idő után lehetséges előléptetés a lehetőségek szűk körét láttatta az alkalmazott munkásokkal. Nem véletlen, hogy a pécsvidéki bányákból sokan vándoroltak ki francia és német bányákba, olyan jelentős volt az üzemszünetek aránya és szigorú a minőségi termeltes. Mindemellett a jó szervezettség, az egyénre bontott felelősség, az állandó, de szűk piac a gazdálkodás színvonalát minőségivé tette. A DGT igen szigorú követelményeivel érthette csak el az önfenntartó-szintet, amelynek megtartása a harmincas évek végére egyre nehezebbé vált.

Ekkor azonban segített a háborús konjunktúra, és ebben már a gazdaságosság más kitériumok szerinti értékelését kell tekintenünk.

Konzervatív, de célszerű és foglalkoztatást fenntartó szakmai irányítás olyan kollektív szakmai tapasztalatot és integrálódást teremtett, amelyben csak lassan hunytak ki az első világháború előtről megmaradt tartalmak és formák. A csak hosszú DGT alkalmazás és külföldi tanulmányút után vezetői helyekre kerülők elsősorban gazdaságilag, pénzügyileg felelősek a biztonság és minőségi termelés fenntartásával a kibocsátható termelésért. A múltban gazdaságos-

nak tekintett DGT rendkívül kemény fegyelme, a paternalista vezetés és a kiszolgáltatott munkáság együttesen eredményezték a vállalat egészére érvényes magaszintű szakmai-gazdálkodási elvárásokat kielégítő munkát, amelyet a DGT budapesti igazgatósága személy szerint megkövetelt az egész állománytól. Ezt a szervezettel a harmincas évek végétől kezdve egyre jobban áthatotta a birodalmi német szellemiség – mindkettőt a felszabadulás utáni változtatások szándéka söpörte el, egyben felszámolva a kialakult szakmai tapasztalatot és integrációt, amelynek erodálása a komlói és pécsi terület egyesítése után véglegessé vált.

A DGT gazdaságossága, nyereségessége viszonylagos volt, a széntermelés mellett 1935-től egyre növekvő mértékben vett részt közvetve a termelését igénylő vállalkozásokban jelmondatának, a Semper movere-nek megfelelően. A szénbányászat hajdani jó finanszírozására vonatkozott a másik kérdés. A mai generáció jelentős élménye volt a felszabadulás utáni idők szénbányászati termelésének megindítása, kibontakoztatása. 1946 elején Tatabányán vett tiszti ebédülő helyén összegyűlt (ma a Gépgyár központi irodái vannak itt) és az első szénbányászati részt vettek (Pécsett ketten élnek közülük) az Osztróvszki Györgytől kiutalt sovány kosztal lelkesen vettek részt a munkában.

Szinte önigazgató bányászat folyt, mert a nagy szakmai tapasztalatú munkásság a kisszámú írá-

(Folytatás a 8. oldalon)

Nyereséges volt-e a DGT?

(Folytatás a 7. oldalról)

nyító körvonalazó utasításai alapján is dolgozni tudott. A széncsata jól sikerült, a nagyüzemi munkásság megteremtésének a bányászat alapja lehetett. Ezt szolgálta a bányászat államosítása majd az egyre kiterjedtebb államosítás, a mezőgazdaság kollektivizálása a termelés totális államosításával az önálló egysztrencziák felszámolása törtenhetett meg, mindenki a direktív gazdaságirányítás függvénye lett.

A tényleges tulajdonosi szerepet az a hivatali hierarchia töltötte be, amely a társadalmi munkamegosztást a politikai célok szolgálatába megtervezte. A bányászatban – mint könnyen centralizálható üzemiágban – az üzemi-konglomerátumok létrehozásával ezek ellátására a gazdaság más részeiből kellett – az idővel növekvő mértékben – forráselvonásokkal élni.

A bányavezetés a keletkező és egyetlen energiakoncepciókra a tömegmunkahelyek megteremtésével és a termelés új és új forrásbevonással járó beruházásigényével válaszolt. Mint vezető káderek, kiválasztásukban politikai tényezők domináltak, kapcsolataik ezért a terület felsőbb pártszerveihez ido-

multan a területi fejlesztésekhez is kötődtek. Így a gazdasági értékelés fokozatosan mellékessé vált – súllyal a területfejlesztéshez, fenntartáshoz kapcsolódó és az amúgy az államtól kapott (más ágazatoktól elvont) források területen történő felhasználása lett a pártszerűen gazdasági oldalra is betudott elismertség tényezője a kórházak, utak, bölcsődék, iskolák létesítésével, támogatásával.

A munkásság lelkesedése, a gazdasági vezetés pénzügyi attrakciói és a szakmai-műszaki vezetés minden igyekezete ellenére ilyen lehetett egyetlen bányüzemkonglomerátum sem tudott tartósan teljesíteni. Az állami forrás, a gazdátlan közösségi tulajdon kezelői sem voltak képesek tovább finanszírozni más területek rovására a bányászatot ezért vált sokkoló helyzetűvé a bányászat az országban és a Mecsekben egyaránt.

Végigtekintve a komlói és a pécsi agglomeráción, amelynek megteremtésében a kolonizálási szellem továbbélése, a növekvő lakosság infrastruktúrája biztosítása nagyrészt a bányászat innováló erejéből és forrásaiból eredt – csökkenő szakmai teljesítmények mellett – oly mérvű támogatás, amely ismét a gazdálkodás

szakmai szintje gondtalanságát tenné lehetővé, többé el nem képzelhető. Más ágazatok kárára megoldható, de az önkormányzati tendenciák felerősödésével, a vállalkozási szemlélet eluralkodásával a bányaműködésnek is a környezeti alapokon történő újrászerveződéssel majd forrásképzéssel kell járnia. Erre a földtani feltételek adottak – a tapasztalatok pedig a továbblépés lehetőségét már megalapozták. A kérdezőnek az ötvenes évekbeli forrásmerítés-lehetőségeire utaló mondatai gazdaságilag akkor is hibás gyakorlatra utaltak.

A DGT-nél, hogy a két kérdés területi kapcsolatára mutassunk, szigorúan elkülönült a tulajdonosi (résztvénytársaság igazgatóság által megbízott gazdasági igazgató), az üzelmeltető (a kislétszámú mérnöki és irányító-felügyeleti) végül az alkalmazotti (adminisztratív és munkásállomány) kör, amelyek belső szerkezeti változásait jól mutatják a DGT szervezeti szabályzatában közölt besorolás-alakulások. A negyven éves kísérlet után az út megnyílt az együttműködés kereteiben érvényesítendő önérték intézményi és működési megalapítására.

Krisztián Béla

Konzum Szabolcsfalun

Jelentős javulás várható az áruellátásban, mert a Konzum Rt. kétmillió forintos nyitókészlettel, 300 négyzetméternyi hasznos eladótérrel megnyitotta a lakosság által régen várt, új ABC-t. Felvételünk még az árupolcok feltöltése idején készült.

Fotó: Tóth László

Üdülési lehetőségek

A lehetőség adott, csak ki kell használni

Az idén még vannak SZOT-beutalók

Minden évben szoktunk rövid tájékoztatást nyújtani a vállalat üdültetési lehetőségeiről. Most, hogy minden változik, ez talán az utolsó lehetőség és év az eddigiekben szokásos üdülésre.

A Mecseki Szénbányának van két gyógyórú kiépített üdülőhelye. Most nyáron az Alsóbélatelep a leglátogatottabb. Idén is mehetnek a gyerekek csoportosan nyaralni, szervezett pedagógusi felügyelet mellett. 92 gyermek számára van hely turnusonként. A tapasztalat idén is a sokéveshez hasonló, általában csak 70 helyet vesznek igénybe. A családos balatoni nyaralással már más a helyzet. 67 szoba van családos jelentkezők számára. Idén már gyakorlatilag első osztályú ellátást tudnak biztosítani. A szobákban hideg-meleg víz van, az üdülő éttermében reggeli, ebéd, vacsora. Bizonyára ismert a terület, nagy füves, parkosított területen fekszenek a házak, saját Balaton parti szakasszal. A tíz napos turnusokból május 30-án indult az első, az utolsó pedig szeptember 8-val fejeződik be.

A harkányi üdülő nem szezonális jellegű. A meleg gyógyvíz, a vállalat 25 szobája egész évben a dolgozókat rendelkezésére áll. A szobákat felújították, mindegyikben van hideg-meleg víz, WC.

A régi SZOT üdüléseket ma a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége szervezi. A beutalók szempontjából a változás tényleg csak a névre vonatkozik. Továbbra is élnek az eddigi lehetőségek.

A hévízi bányászüdülőben tíz szobát folyamatosan a Mecseki Szénbányák vehet igénybe.

Mint megtudtam Csóti Ferentől a szénbányák szakszervezeti bizottságán, az ilyen üdülések térítési díja rendkívül kedvező. Egy felnőtt napi ellátási költsége átlag 550 Ft. Ebből a dolgozó az összes fent említett esetből mindössze 110 forintot kell fizetnie. És még így is csak másodosztályú tarifával számolnak, bár az ellátás a legtöbb helyen első osztályú.

Meg kell említeni a külföldi csereüdüléseket is. A vállalatnak cserekapcsolata van a lengyelországi Miechowie szénbányákkal. Így évente 28 család (vagy 80 fő) mehet két turnusban hegyvidéki üdülésre a Tátrába. Vállalatunk biztosítja az autóbusz önköltséges áron. A jugoszláviai Zelica szénbánya-vállalat pedig 42 családnak (100 fővel) valutamentes tengerparti üdülést biztosít. A tengerpartra – Gradac – való lejutását mindenki maga szervezi meg. A külföldi üdülések térítési díja azonos a hazai 110 forinttal.

Sok vita forrása szokott lenni a csereüdülő külföldiek ellátása a Mecseki Szénbányák saját üdülőiben. Ilyenkor azt nem szabad elfelejteni, hogy a tőlünk külföldön üdülő magyar családoknak ugyanazt az ellátást biztosítják odakint, mint mi itt a külföldieknek. Bizonyos plusz rendezvények ebben az esetben szerződésben foglaltak alapján kell, hogy megtörténjenek.

Ugyan a nyárra nagyrészt már megtörtént a beutalók elosztása, azért röviden meg kell említeni az elosztás mechanizmusát. A szakszervezeti tit-

kári testület szétosztja a férőhelyeket az üzemek között létszamarányosan. Innentől kezdve az üzemek dolga az igazságos döntés. Az elbíráláskor mindenesetre elsőrendű szempontnak számít, ha valaki nászutas, vagy nagycsaládos, és hát a jó munka jutalmazása sem kerülhet figyelmen kívül.

A nyugdíjasok külön kapják meg a részüket az üdülőjegyekből, de szívesen betöltik az üzemeknél megmaradt helyeket. Hozzávetőleges számításokat végezve, úgy tűnik, hogy a saját és SZOT üdülési lehetőségekkel együtt a vállalatnál a családokra úgymond öt évente jut egy beutaló. Eddig még ez is kevésnek bizonyult a kedvező térítési díjak miatt, és mert a bányászok sajátjuknak érzik ezeket az üdülőhelyeket. Igyekeznek is minden lehetőséget kihasználni.

Csóti Ferenc kétségbe van esve, hiszen nem tudni mi lesz az üdülők sorsa. Ezek komoly beruházással épült nagyrértékű ingatlanok, és most, hogy csődhelyzetben van a bánya, igyekszik pénzze tenni mindent, bizonyítatlan, hogy mikor kerül sor Harkányra vagy Alsóbélatelepre. Annak idején nagyon sok, izzadsággal megtermelt nyereségrészesedést fogtak vissza, hogy megépüljenek ezek a pihenőhelyek. Igen sok bányász önként vállalt munkája feszít benne. Ki meri a föld alatt 10-15 évet lehúzott bányászoknak azt mondani, hogy nincs tovább, el kell adni? Mindenesetre bízunk kell benne, hogy nem eszik olyan forrón a kását. A vállalat talán talpon marad, és fontos lesz majd számára az egyre növekvő értékű ingatlanok kihasználása.

Human szervezők – egyetemi képzés

Új perspektívák a személyzeti–munkaügyi továbbképzésben

Csak megváltozott szemlélettel

A személyzeti–munkaügyi vezetés magatartása az igényekhez részben ambivalens. Ennek oka nemcsak a korábbi hagyományokban, de az átfogó képzés–továbbképzés minőségi hiányában is keresendő. Több évi előkészítés után a Janus Pannonius Tudomány Egyetem a napokban kapta meg egy új képzési forma, a "humán szervező" megnyitásának lehetőségét. A képzéssel kapcsolatban kerestük meg dr. Koltai Dénes egyetemi docens, tanszékvezetőt.

– A humán szervező tág fogalma mögött milyen ténybeli elemek húzódnak?

– A gazdaság társadalmi szereplőinek helyzete gyorsan változik. A változást nemcsak a gazdasági, technikai, de a társadalmi helyzetek is befolyásolják. Az ezekre történő felkészülés a vállalatok, intézmények körében részben munkaügyi, részben személyzeti feladat. Ehhez az eddigi – pl. tanfolyami – képzéseknél nagyobb, professzionista képzettség szükséges. Tény, hogy nehéz megtalálni az emberi erőforrással gazdálkodó személy, szervezet nevét. Fogalmi köre azonban világos: minden a munkavégző emberrel kapcsolatos ismeret és tennivaló egységes egészként kezelendő – ezért kapta a képzésben elnyerhető képesítés a humán szervező megjelölést.

– Hol és ki irányítja az új képzést? Milyen a képzés szerkezete?

– A képzés a JPTE Továbbképző Intézete és Közművelődési Tanszék koordinációjában történik. Az 1990/91. tanévben az emberi erőforrásgazdálkodással, mint a gazdaság egyik jelentős tartalékával foglalkozó, egyetemi tanulmányok három tagoldódságban jelennek meg. 1,5 éves stúdium várja a közgazdász diplomásokat, két éves időtartamú a bármely

egyetemi végzettségűek tanulmányi ideje. Hároméves a képzés mindazoknak, akiknek elismert főiskolai végzettsége van. A képzés tartalmi része felöleli az emberi erőforrásokkal történő tudatos – lokális – gazdálkodás elveit és gyakorlatát, a munkaerőgazdálkodás, a személyzeti és szociális tevékenység integrált kezelését, a vállalati válsághelyzetek felismerését, a teendő intézkedéseket, a keletkező feszültségek feloldásának lehetőségeit, a munkanélküliségből adódó emberi problémák intézményesített (társadalmastott) kezelését, a gazdálkodó szervezeteken belüli oktatás–képzés, tudáskarbantartás–újratanulás irányítását, ennek megfelelően egy célorientált, vezetőkre ható, a vállalati eredményekhez tevőlegesen hozzájáruló humán szervezői tevékenységet.

– Vannak-e előzményei az ilyen képzésnek a JPTE-en?

– Még 1984-ben megkezdődött egy – időközben sajnálatosan félbemaradt – program, a szociálimációk tevékenységek baranyai modellezésére és bevezetésére. Azóta a szerzett tapasztalatok és az elméleti igények összevetéséből konkrét ismeretek és gyakorlati szükségletek fogalmazódtak meg a gazdálkodó szervezetek emberi erőforrással gazdálkodó munkatársaival szemben. Ezek kielégítése – véleményem szerint – már nem történhet meg elégségesen a tanfolyami rendszeren belül, hisz a tanfolyami minősítések eddigi rendje rövidesen megváltozik. Európai viszonylatban a felnőttképzés, a szociális animáció és az emberi erőforrásokkal gazdálkodó képzés majd mindennél egyetemi szintű stúdium. Felzárkózásunk egyik esélye ezért a tanulmányok hazai egyetemi szintű be-

vezetése, amihez a JPTE megtette a kívánt lépéseket.

– Kiket vár a képzés?

– A kérdés felvetésére talán egy válasz lehetséges: mindenkit. Az emberi erőforrásban lévő tartalékok akár nagyobb, akár kisebb szervezetről is van szó, jelentősen tájékozott szakértő kezeléssel. A rugalmas irányítás birtokában a válsághelyzet megelőzése, a felkészülés és felkészítés, úgy vélem, minden gazdálkodó szervezetnek elsődleges érdeke. A konkrét gazdasági feladatokat ellátó vállalatok, üzemek, egyéni vállalkozók mellett az államigazgatás, a munkaügyi, a szakoktatás munkatársai éppúgy részvevői lehetnek a képzésnek, mint a társadalmi szervezetek vagy a fegyveres testületek tagjai.

– A JPTE számos kutatása, kísérlete nemzetközi jelentőségű. Ezek a stúdiumok kapcsolatban vannak-e más országok ilyen jellegű képzési formáival?

– Örvendetes, hogy ezen az úton a nemzetközi szintnek megfelelő módon tudunk kapcsolatokat tartani. A kölcsönös együttműködés széles köre – a francia, német vagy angol kapcsolatokon keresztül – a mindenkori tudományos eredmények gyors cseréjét biztosítja. Hangsúlyozni szeretném, nem egyszerű adaptációs mechanizmusról van szó, hanem a kapcsolatok termékenyítő tartalmáról, amelyen belül számunkra – és képzésünk számára is – elsődlegesek a hazai tartalmakra és formákra vonatkozó célszerű és alkalmazható eljárások tudatosítása, a kívánt módosításokkal. (Jelentkezés a JPTE Továbbképzési Intézeténél, vagy a JPTE Közművelődési Tanszékén 72/27–622)

K.B.

Alulról jövő kezdeményezés

Vagyonvédelmi társaság

Mostanra már kritikussá vált az állami iparvállalatok átalakulásának szükségessége. Az Állami Vagyonügynökség védi a vállalatot a külső hatásokkal szemben. Az átalakulás belső problémáit hivatalból talán a szakszervezetnek kellene közben tartania. Mindenesetre a tapasztalat az, hogy a helyi szakszervezet nem tudja, vagy nem akarja az átalakulást belülről ellenőrizni. Mára már tényként kimondható, hogy a szakszervezet beépült a vállalat vezetésbe, magyarul a vezetés „szében” van. Tehát a gondok tényszerű feltárása nem várható ettől a szervezettől. Mindenképpen meg kell születnie egy vállalat egészét átfogó konszenzuson alapuló tervnek. E hiány pótlására jött létre alulról jövő kezdeményezésként a Mecseki Szénbányák Vagyonvédelmi társasága. A társaság ideiglenes elnöke Wilk László, fejtési várjár.

Elképzeléseik szerint nem kívánunk a képviselői szervek eddigiekben szokásos felépülési mechanizmusához idomulni. Most már – két ülésen túl – elmondható, hogy az üzemek mindenképpen képviseli egy-két ember. Céljuk mégsem ez. Úgy gondolják, össze kell gyűjteniük minden új gondolatot, pontosabban minden új gondolatot hordozó embert. A tapasztalat azt mutatja, hogy az érdekvédelmi szervezetek nem működnek. Az átalakulással kapcsolatos két

munkabizottságot az igazgatótanács hozta létre. Tagjai azok, akik eddig is részt vettek a vállalat vezetésében. Akik eddig sem tudták megoldani a vállalat gondját, feltehetően most, vagy ezután sem fogják tudni. A társaság azokra az emberekre számít, akiknek vannak gondolataik, de eddig sem és most sem tudják kifejezni véleményüket a legitim csatornákon.

A társaság elnevezése onnan ered, azért vagyonvédelmi társaság, mert átalakulás során a legfőbb kérdés, hogy milyen elvek szerint osztódik a meglévő vagyon az üzemegységek között.

A vagyonelosztás dolgozói, illetve belső vállalati ellenőrzése a társaság legfontosabb feladata. Vállalatvezetést gyakorolni eddig jó üzlet volt, hiszen a hasznot kockázatmentesen fordíthatták saját hasznukra. A kockázatot a tulajdonos vállalja mindíg, az eddigiekben ez történetesen az állam volt.

Most, hogy a vezetés dönthet, mi legyen a továbbiakban, féltő, hogy bizonyos üzemek olyan pozícióba kerülhetnek – vezetésükön keresztül – más üzemek rovására, hogy érdekselem keletkezhet.

A konfliktus nagyon tiszta, hiszen például a külfejtés nyilván önálló akarna lenni, míg a mélyművelés természetesen bekebelezné a nyereséges üzemeket vesztesége enyhítésére. Nyilvánvaló va-

gyonérdekeltség keletkezik az egyes üzemek között. Ez az érdeklőbbség egyre nyilvánvalóbban megjelenik a munkabizottságok tevékenységében is. A Vagyonvédelmi Társaság az érdekek egyensúlyára törekszik, célja, hogy egyetlen érdekszféra se juthasson indokolatlan előnyhöz. Már látható a külfejtés, vagy a gépüzem elszakadási törekvései. De továbbgondolva a dolgot elképzelhető az is, hogy mondjuk a mélyművelési részvénytársaság alapítója, az igazgatótanács, megtartaná magának a legnagyobb értéket, az ingatlanokat és azokat bérleti díj fejében juttatná tőle levált üzemegységeinek. Így akár a vállalatok tönkre is mehetnek, de a részvénytársaság mindenképpen megélhet. Talán ebből is látszik, milyen alapvető kérdés a belső vagyonelosztás, illetve annak ellenőrzése.

További feladatának tekinti a társaság a dolgozók tájékoztatását. A bányászok gyakorlatilag alulinformáltak az átalakulás kérdéseiről, eddig ugyanis senki sem vállalta fel, hogy tájékoztassa őket. Különböző bizottságokba delegált tagjaikon keresztül rendelkeznek bizonyos részinformációkkal. A fizikai dolgozók körében nincs válsághangulat, nem érzékelik a csődállapotot. Még nincs „kihagytak valamiből”-érzés, és addig, amíg nem késő, fel kell kelteni a dolgozók érdeklődését az átalakulással kapcsolatban. Ebben ők is illetékesek, a vállalati konszenzus létrejöttéhez nekik kell kimondani a végső szót.

ALAPÍTÓ NYILATKOZAT

Mecseki Szénbányák dolgozói! Munkatársak! Vállalatunk sorsforduló előtt áll. Tartozásaink megközelítik a 800 MFt-ot. A változás elkerülhetetlen, tőlünk függetlenül is bekövetkezik, vagy a felszámolás, vagy az átalakulás formájában. A sorsunkat és jövőnket eldöntő kérdések jobb megértésére a legjobb döntés kiválasztására a felelős gondolkodók egy csoportba tömörítésére létrehozuk a vállalatot átfogó Vagyonvédelmi Társaságot. A Vagyonvédelmi Társaság működésének alapját az az elhatározás jelenti, hogy a vállalati Igazgató Tanács elő döntésre olyan átalakulási terv kerüljön, amely a dolgozók támogatását és megértését is kifejezi. Ezért a Vagyonvédelmi Társaság célja:

- a vállalat dolgozóinak felvilágosítása a kialakult helyzetről,
- az Igazgató Tanács által kijelölt munkacsoportok átalakulási tervének véleményezése,

- fel nem tárt más lehetőségek kidolgozása.

A Vagyonvédelmi Társaság a vállalat vezetésétől teljesen független, olyan társadalmi szervezet, amelynek nyilvántartott tagsága nincs, amely a dolgozók önként vállalat együttműködésén alapszik.

Meggyőződésünk, hogy átalakulásnak mélyreható szerkezeti, szervezeti és személyi változásokkal kell járnia. Az új működési formában csak az eredményesség, a szakmai rátermettség és az új gazdasági környezethez való alkalmazkodás képessége lehet az irányadó.

Meg kívánjuk akadályozni minden törvényes eszközzel, hogy az átalakulás a vállalat gazdaságtalan működéséért felelős szerkezet, szervezet és pozíció átmentésére használják fel.

Tevékenységünkben számítunk a különböző érdekképviselői szervezetek és minden dolgozó együttműködésére.

Javasoljuk minden üzemben a céljainkkal azonosulni tudó dolgozók alakítsák meg a társaság helyi csoportját.

Megszépült az OTP

Végre lekerültek az állványok, a paravánok a Kosuth Lajos utcában, így a komlói polgárok újra bírtokeba vehették a főtca járdáját, s mire ez a lap-szám a nyomdába kerül, az OTP is visszaköltözik az újjávarázsolt, szép épületbe.

Fotó: Tóth László

Marketingé a jövő!

A következő hónapokban rendszeresen ismertetjük az LSI Oktatóközpont gondozásában megjelent szakmai, ismeretterjesztő és szórakoztató kiadványokat.

Ajánlatunkat úgy igyekszünk összeállítani, hogy az – lehetőleg – sokak érdeklődésével találkozók.

Minden hónapban egy-egy könyvre részletesebben is felhívjuk a figyelmet.

Mindenekelőtt a néhány hete megjelent A marketinggé a jövő! című munkára, amelyek alcíme: Hogyan válik gyakorlattá a marketing-elmélet?

Ez a könyv Ariadne fonala a marketing-labirintusban való eligazodáshoz. A problémákat nemcsak leírja, de megoldásukat is bemutatja. Mindezt komoly tartalma mellett, rendkívül olvasmányosan oldja meg. Gyakorlatias megközelítésével főleg csekklistáival – a marketing-szakemberek mindennapi munkájához nyújt segítséget, de ajánlható a piaci fo-

lyamatok összefüggéseivel csak most ismerkedő olvasóknak is.

A piacgazdaságban ugyanis a marketing nélkülözhetetlen: az életben maradás és a boldogulás útja!

Kasimir M. Magyar professzor nyugat-európai nagyvállalatoknál menedzserként szerzett tapasztalatainak kvintesszenciáját nyújtja át a magyar olvasónak ebben a legújabb könyvében. A marketing-ismeretek ma már áttekinthetetlen tömegből választja ki a legfontosabbakat. Elérve, hogy a könyvben a marketing valamennyi eleme elméletileg megmagyarázza és a felvetett kérdésekre – a „csekklisták” alapján – a gyakorlatban is megvalósítható választ adjon.

Kasimir M. Magyar marketing-modellje megalapozásként megmagyarázza a marketing lényegét, fogalmát, a vállalati magatartás irányelveit, a modellek alkalmazásának szükségességét és az általa létrehozott háromdimenziós marketing felépítését: a koncepciót, az infrastruktúrát és a megvalósító programot.

A könyv mintegy 100 oldalas közepső részét a marketingkonceptió teszi ki, ábrákkal és csekklis-

tákkal megvilágítva azt. Itt tárgyalja a vállalat piaci feladatait, célpiacait, piaci partnereit, az ötletek és alapelvek hasznosítását is. Részletesen leírja a marketingmix tényezőit: a termékkel, eladással, az árrakkal, a kommunikációval és piacbefolyással kapcsolatos tudnivalókat. A koncepcionális rész végén a marketingstratégiák alkalmazásába vezet be az olvasót.

Befejező részében a megvalósítás és ellenőrzés feltételeit tekinti át a szerző. Ezek nemcsak személyi és szervezési feltételek, de kulturálisak is, a kreativitást és innovációt is tartalmazzák.

Az íróról csak annyit: Dr. Kasimir M. Magyar 1987-ig a Rennes-i Egyetem professzora volt, ma a párizsi Sorbonne marketing tanára és egy svájci menedzsment tanácsadó vállalat elnöke. Több sikeres könyv szerzője, egyik munkája elnyerte „Az 1988. év legjobb marketing könyve Európában és Amerikában” díjat. Magyarul most megjelenő könyve sokat merít ebből, mégis eredeti, önálló alkotás: a leírt módszerek nagy része először magyarul lát napvilágot.

Mázaszászvári tanács-vb ülés

Romlik a közbiztonság

Mázaszászvár Nagyközségi Közös Tanácsa május 29-én tartotta legutóbbi végrehajtó bizottsági ülését. Megtárgyalták Mázaszászvár és a társközségek közbiztonsági helyzetét. A bűnügyi helyzetben egyértelmű romlás tapasztalható. Az életszínvonal tartós csökkenése nagymértékben növeli a vagyon elleni bűncselekmények számát.

Az ifjúságvédelemre viszonylag kevesebb feladat hárul, mivel megállapítható, hogy a fiatalok nagy többségének családi élete rendezett. A közbiztonsági helyzetben is romlás tapasztalható, ami egyértelműen arra vezethető vissza, hogy a gépkocsivezetők egyre sűrűbben italos állapotban is a volán mögé ülnek.

A művelődési ház munkájának értékelésekor megállapították, hogy a ház tárgyi, technikai feltételei a megyei átlagnál jóval rosszabbak. Az elmúlt időszakban angol, német nyelv, kismotor és személygépkocsi vezetői tanfolyamokat indítottak. Elsősorban a fiatalokra számítanak a helyi közösség és kultúra életben tartásában. A tánciskolát is az ő számukra indították.

A költségvetési irányzatok módosítására a betervezett beszerzések anyagi vonzatának változása miatt van szükség. Itt szerepel fogorvosi szék, toronyóra. De a nem vásárlási jellegű változások is módosítanak a költségvetésen, mint pl. a vízdíj változás, vagy a műszaki és élelmiszerbolt kezelői jogának átadása.

Új folyóirat indul...

Az Országépítő

Az ORSZÁGÉPÍTŐ elsősorban az építészeti időtálló értékeinek bemutatására helyezi a hangsúlyt. „Ami mi csinálunk itt és ma, az nem felekezet és nem egyház, de a vallás maga.” – vallja Kós Károly, és a Kós Károly Egyesülés, amelyik több korszoketeket és iroda segítségével indítja útjára – remélhetően a magyar szellemi élet közepébe – az új, nem csak szaklapot.

Az egyesülés egyébként szívesen lát minket a Művészetek Házában június 15-én, 17 órára a Kisterembe. Ők is részt vetek ugyanis a „Barátok és Kodály: A magyarság útja az európaiaságba” c. program szervezésében.

A Művészetek Háza még kínál két video-estet a hónap hátralévő részében. 13-án – szerdán – 18 óra harminckor a Kisteremben Maurer Dóra filmjeiből láthatunk összeállítás, egy héttel később, ugyanekkor ugyanitt, pedig a 88-as bécsi Komputer-animációs Szemle anyagában pislathatunk be.

S hogy a komolyzene se kerüljön le a terítékről, 23-án, 20 órától egy kellemes szombat-estet tölthetünk a Kisteremben Erdélyi Zoltán, Janzsó Ildikó, Körtési András, és Zentay Károly társaságában, hegedű, cselló, és két zongora felállásban.

Könyvbörze a József Attila Művelődési Ház könyvtárában

A Fúzió Kulturális Központ megszűnteti raktárát, és igen olcsón kínálja az érdeklődőknek a szépirodalmi kiadványokat, regényeket, a vallással kapcsolatos szakirodalmat. Már több hete tart az akció, de mintha csökkenne az érdeklődés. Az első héten 150, a másodikon 70, a következőn már csak 20-30 könyv fogyott el. Pedig már három forintért is megvehetők volna az otthon hiányzó klasszikusokat. A legdrágább könyv is csak 50 forintba kerül. A könyvtárlátogató gyerekek remélhetően nemhiába dobták be a környék postaládáiba a szórólapot. Addig tart a vásár, amíg a készlet el nem fogy, tehát még érdemes körülnézni.

Moziműsor

Park(Pécs):

15-től 20-ig: Nem vagyunk mi angyalok. 21-től 24-ig: Kötéltánc. 25-től 27-ig: Halálos fegyver II. Előadások: 5, 7 óra. 28-tól júl. 1-ig: A tengeraltató: Előadások: 4, 7 óra.

Park(Pécs, Kert):

15-től 20-ig: Lambada, a tiltott tánc. 21-től 24-ig: Halálos fegyver II. 25-től 27-ig: A mélység titka. 28-tól 1-ig: Magánbűnök, közérkölcök. Előadások: 9 óra.

Kossuth(Pécs):

15-én: Könnyű vér. Előadások: 10, 12, 17, 19 óra. Lambada, a tiltott tánc. Előadások: 13, 15 óra. 16-17-én: BMX banditák. Előadások: 10, Nem vagyunk mi angyalok. 12 óra. Lambada, a tiltott tánc. Előadások: 13, 15, Könnyű vér. 17, 19 óra. 18-án: Nem vagyunk mi angyalok. Előadások: 10, 12, 4 óra. Fergeteges középcsatár. Előadások: 2 óra. 19-20-án: Lambada, a tiltott tánc. Előadások: 10, 12 óra. Fergeteges középcsatár. 2, Nem vagyunk mi angyalok. 4, 6, 8 óra. 21-22-én: Kötéltánc. Előadások: 10, 12, A mélység titka. 13, 5, 18 óra. 23-24-én: Halálos fegyver II. Előadások: 10, 12, A mélység titka. 13, 5, 18 óra. 25-én: Halálos fegyver II. Előadások: 10, 12, 6, Kötéltánc. 2, 4 óra. 26-27-én: A mélység titka. Előadások: 9, 12, Kötéltánc. 2, 4 óra. Halálos fegyver II. Előadások: 5, 8 óra. 28-29-én: Higgy neki, hisz zsaru. Előadások: 10, 12, 13, 15 óra. Magánbűnök, közérkölcök. Előadások: 17, 19 óra.

Kossuth Klub(Pécs):

15-15-án: Védtelenek. 17-20-án: Parafenomen. 21-től 1-ig: Video. Előadások: 16, 18 óra.

Uránia(Pécs):

15-től 17-ig: Lambada, a tiltott tánc. Előadások: 14, 16, Szellemirtók II. 18 óra. 18-20-ig: Lambada, a tiltott tánc. Előadások: 14, 16, Indiana Jones III. Előadások: 18 óra. 21-től 24-ig: Halálos fegyver II. Előadások: 4, 6, Jé reggelt Vietnam! 8 óra. 25-től 27-ig: A mélység titka. Előadások: 14, 6, Kötéltánc. 19 óra. 28-tól 1-ig: Higgy neki, hisz zsaru. Előadások: 14, 16, Dirty dancing. 18 óra.

Hosszúhetény:

17-én: Piedone Hongkonban. 18-án: Dirty dancing. 20-án: Az Aranyfű. 24-én: Szarvasvadász I. II. 25-én: Bűntény a támaszponton. 27-én: Az istenek a fejükre estek II. 1-én: Karate Kid III. Előadások: hétköznap 7, vasárnap 6 órakor.

Műzászászvár:

17-én: Az Aranyfű. 19-én: Szarvasvadász I. II. 24-én: Az istenek a fejükre estek II. 26-án: Jákob rabbi kalandjai. 1-én: Halálpart. Előadások: 6 óra.

Pécsvárad:

17-én: Dirty dancing. 18-án: A légy II. 21-én: Az Aranyfű. 24-én: Bűntény a támaszponton. 25-én: Karate Kid III. 28-án: Az istenek a fejükre estek II. 1-én: Tango és Cash. Előadások: 8 óra.

Komló Városi Művelődési Központ

Színház- és

Hangversenyterem

16-án, szombaton 8-12 óráig ZSIBVÁSÁR. Asztalfoglalás a helyszínen. Az árusok helypénzt fizetnek, mely 20.-Ft-től 100.-Ft-ig terjed. Az érdeklődők, vásárlók belépődíja: 5.-Ft.

26-án, kedden 19 órakor a Kaposvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka ORWELL-P.HALL: ÁLLATFARM – musical. Szereplők: Gyuricza István, Bezerédi Zoltán, Quintus Konrád, Spindler Béla, Koltai Róbert, Helyey László, Molnár Piroska, Csákányi Eszter, Pogány Judit, Kulka János, Szalma Tamás és még sokan mások... Rendező: ASCHER TAMÁS. Belépődíj: 120.-Ft-

Mánfai Árpád-kori templom

17-én, vasárnap 17 órakor a pécsi Művészeti Szakközépiskola harmadéves, zenetagozatos hallgatóinak hangversenye. Belépődíj: 30.-Ft.

24-én, vasárnap 17 órakor a komló-i Pedagógus és a budapesti MONTEVERDI KÓRUS hangversenye. Belépődíj: 30.-Ft.

Május 1. Művelődési Ház

Magányosok klubja

17-én, 24-én, vasárnap 16-21 óráig Táncest, játszik az Ambach-Hajnal duó. Csipke klub

16-án, szombaton kirándulás Szántódpusztára a „Csipke” Múzeumba. FONOTÉKA Szerdán és csütörtökön 16-19 óráig, s.ombaton 9-12 óráig.

BARKÁCSMŰHELY

Keddi napokon 15,30-18,30 óráig vehető igénybe.

HELYTÖRTÉNETI MŰZEUM

Nyitva naponta 10-16 óráig. Szünnap hétfőn és a hónap utolsó vasárnapján. Csoportokat a múzeumvezetővel történő előzetes megbeszélés alapján ettől eltérő időben is fogadunk.

KIÁLLÍTÁS

A mánfai Árpád-kori templomban Szántó Piroska festőművész Bibliai képek című kiállítása látható. Az érdeklődőknek a templomot a szemközti erdészházban lakó gondnok nyitja ki.

Úttörő-és Ifjúsági Ház

13-14-15-16-án Komló-i Gyermekzenekar szaktábor Balatonmárián.

18-23-ig EZ A HÉT A FOCIÉ! naponta 9-12 óráig Kispályás focibajnokság.

16-án, 23-án, szombaton 18-22 óráig Tinidiskó. Zrinyi Művelődési Ház Az ifjúsági klub nyitva naponta 15-22 óráig, szünnap csütörtökön.

A klubkönyvtárak programja

Gesztenyési klubkönyvtár Aszszonyklub 18-án, hétfőn 17 órakor, 25-én hétfőn 17 órakor

Mecsekfalui klubkönyvtár Könyvkölcsönzés gyerekeknek minden szerdán 16 órától

Mánfai klubkönyvtár Cigányklub minden szombaton 18 órakor.

Pécsi Nyári Színház

A Pécsi Nyári Színház bemutatói közül elsőként Brecht-Welll Háromgaras operája lesz látható. Amútt század londoni utcalányok és zsebmetszők közt játszódó történet a rendőrág és az alvilág összefonódásának leleplezése. De nem marad ki a szerelem és a humor sem, s az elhangzó dalbetétek közül nem egy hangzik majd lemerően a színházba ritkán járóknak sem. (A darab megtekinthető: június 20., 21., 22. és 23-án 21 órai kezdettel az Anna u. 17-ben.)

Rejtvény

A Mecseki Bányász május 16-i számában között keresztrejtvény helyes megfejtői közül az alábbiak nyertek 100 forintos könyvtalványt: Juha Mihály, Pécs, Kis u. 18., Blaczkó Jánosné Mindszent, Szabadság t. 15., Farkas István Komló, Tanácsköztársaság u. 12., Márk Győző Pécs, Dobó I. u. 96., Bíró Kálmán Pécs, Engelse u. 95/2. A nyerményeket postán küldjük el.

A Baranya Megyei Népművészeti Szövetkezet

felvesz szak-és betanított varrónőket Pécs, Tempalom tér és hosszúhetényi üzemébe.
Magas kereseti lehetőséggel – tőkés exportra történő gyártás.

Érdeklődni:
a helyszínen, illetve
Pécs, Tel: 15-824,
Hosszúhetény,
Tel: 90-820.

Alföldi Andrea gyaloglócsúcsa

Nagy sikert ért el a KBSK fiatal gyaloglónője Alföldi Andrea a június 9-én a Budapesti Honvéd Tűzér utcai pályán megrendezett Budapest Bajnokságon 10 km-es gyaloglásban országos csúcsot elérve szakította át a táv végét jelző szalagot.

Ideje: 45,37 perc (a régi csúcsot a békéscsabai Rossza Mária tartotta 46,29 perccel.) Ezzel az eredményével Andrea harmadszor teljesítette az európa bajnoki szintet, s ha semmi nem jön közbe, részt

vesz a jugoszláviai Splitben augusztus 27-szeptember 2-a között rendezett Európa Bajnokságon.

Ugyanezen a versenyen a KBSK ifjúsági és serdülő korú versenyzői sem szégyenkezhetnek eredményeikkel.

Ifjúsági fiú 10 km.: III. Országos Serdülő „A” fiú 10 km.: IV. Kárpati
Serdülő „B” fiú 5 km.: II. Bartek, III. Alföldi Z.
Csapatban: I. KBSK (Bartek, Alföldi Z., Fazekas, Alföldi J.)

Idegenben is otthonosan

A főváros, campingbe vezető vilamosvonalán nem sok a magyar turista ebben a hűvös évszakban. A borzas hajú, magyar ifjú persze nem váltott menetjegyet. Már, ahogy szokás, külföldön szűk pénztárcával és mennél takarékosabban igyekszünk lódörögni.

Pedig az ellenőr itt is szigorú. Már jön is! Nem kell hozzá nyelvtudás, viselkedése, karszalagja félreérthetetlenül elárulja kilétét.

Fiatalemberünk tanácstalanul ácsorog. Ha ő nem foglalkozik az ellenőrről, gondolja az sem vele. Nem jött be. A karszalag hadonászik. A srác mereven néz, úgy tesz, mintha nem értené. A villamos már elzötyögött a camping mellett is. A fiú leszállna, de nem teheti, az ellenőr kitar mellett, magyaráz, követeli a jegyet. Vihafelhőt sejtve teszi a dolgát a többi utas. Egy hetven körüli mamika szedelőzködik. Eddig csak nézte a már több megálló óta tartó jelenetet.

Az idős asszony furcsán viselkedik. Elindul a vitakozókhoz legközelebbi ajtó felé, egészen közel a magyar fiúhoz, szinte súrolja. Senkinek sem tűnik fel a leheletnyi pontossággal kiszámított mozdulat. Az öregasszony magában morfondorozva, anyagi mosollyal az arcán,

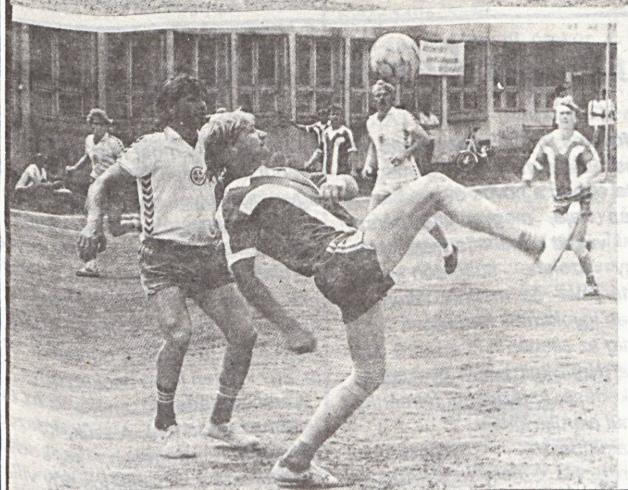
leszáll. A fiú is most már megkönynyebbülten vitatkozik tovább, az egymás nyelvét nem beszélő emberek szókeverékeivel. A végállomáshoz közeledve az ellenőr egyre harciasabb, érzi megnyerte a játszmát. Innen már minden világos, leszállnak, a fiút becipel az irodába, és ki fogja fizettetni a büntetést vele. Egy idegen itt ne packázzon!

A srác engedelmesen követi az ellenőrt az iroda felé. A szűk, koszos helységben idegesen, kapkodva magyarázza a karszalagos egy villamosvezető kollégájának a helyzetet.

A szemtelen külföldi nem pontosan érthető, csak sejthető szidalmazása közepette el-elhangzik a „bile” szó. Egy pillanatnyi csendet kihasználva, a borzas fiú a homlokára csap, ja, hogy menetjegy: Áá, „bile”! – és előhúzza zsebéből a kissé meggyűrődött, ám szabályszerűen érvényesített menetjegyet, és ledobja az asztalra.

A pattanásig feszült, döbögő csendben sarkon fordul és távozik. A megértő öregasszony anyagi mosolyra gondol. Mintha a nap is kezdené kivillantani bágyadt sugarait a szakadozó szürke felhők között.

Bencze Kata

Bányászbajnokság

A Komlón rendezett bányászbajnokságon taroltak a hazaiak. Mind a kispályás fociban, mind kézilabdában Komló Bányászem érdemelte ki az első helyet. A dobogó második helyét a tatabányai, illetve kézilabdában a szolnoki bányászcsapat foglalhatta el. A bronzérem pedig – mindkét kategóriában – a MÉV sportolónak jutott.

Fotó: Tóth László

